

fiam. cabet a domino vt. xvi. q. vi. placuit. et. ff. q. metus causa. ex
tat. et. C. vnde vi. si quis in tantam. nisi forte alio modo no. possit eaz
consequi per iudices. vt. xxii. q. ii. c. i. et. ii. et. ff. qui in fraudem credi-
ant. p. q. si debitorum. Jo. q. seruitus inducta sit per ebrietatez.
Seruitutes. alibi dicitur. vt. xxxv. di. sexto die. Alibi videtur
inducta ex p. scriptione septemij. vt. di. vii. in summa. m. glo. que incipit

a iudicijs. super il
lo vto. iustificato
nibus. So. dicitur
n. inducta de iur
gentium. quia ius
gentium eam a pro
bauit. non q. eam
primo inuenerit.
Si ergo bellum iu
stum e. seruitus ca
ptus sit capientis
vt. xxii. q. v. di
cat. et. fm. s. pec
cat taliter captus
si recedat a comi
no suo vt. xvii. q.
iiij. si quis fuit.
Sed vbi bellum non
est iustum licitum est
ei fugere dum p. e
vt. ff. de ca. nichil
interest. Jo.

Postliminia. postliminiu e ius
quo restituitur ali
cui res qua p. cap
tuitate amiserat.
vt. xvi. q. iiij. p. ma
adione. et. xxiiij.
q. i. cum p. belli
ca. n. siue arma q. n.
restituuntur. q. il
la turpiter amisse
vt. ff. de capti. et
postli. l. ij.

Legatoz. si
qs. legatu vel ami
coz. vel hostiu im
pedit fm. canones
excoicatur vt. x.
liij. di. si qs. xxiiij.
q. iiij. si qs. Sedm
leges erabitur ho
stibus vt. sic. ser
uus illorum. ff. de
leg. l. vlt. Jo.

Alieni genas.
vt. xxvii. q. i. ca.
ue. et. c. sequenti.

Seruitute. i. pa
cis opponente.

Deserac. fm
canones q. fugit in
bello publico infa
mis e. vt. vi. q. i. ifames. fm. leges capite punie. vt. ff. de re mili. omie.

Modus. q. xij. q. ij. vulturane. q. xvi. q. vi. c. i. q. m. acie. Jo.

Dignitatum. quis sit dignior vel superior alio.

Cu corona. i. manus munus. **T**orques. i. minus munus.

Pincipis. no. ergo omnia q. capiuntur in bello sunt principis. et
sic est extra. xxii. q. v. dicat vbi dicitur q. regis sunt omnia. Sed dic q.
principis sunt omnia quo ad tuitonem. Sed ipe tenetur ea diuidere se
cudum merita psonarum vt. xij. q. ij. vulturane. et. c. concessio.

Seruitute. i. vn. q. ledit sacerdotis vel sacras res ab omibz tanq.
pro publico crimine p. accusari. ar. ij. q. i. in primis.

Seruitute. i. q. rino. i. romulo. **I**uris. vbi dicit q. iudex vtiue ro/
qd nulli. q. c. de iudicis. mano iure. s. s. omnes vocantur ro/
mam subiecti romano impio. put. di. populū romanū habere filios in
potestate. ff. de rei ven. l. i. put. etiam gentiles sunt sub romano impio
Nam impator est princeps totius mudi vt. vij. q. i. in apibz. sed in di
uersis p. uincijs diuersi reges sub eo sunt vt. vi. q. iiij. scitote. ff. ad. l. ro
di. de iactu. qui leuata. et. l. de peatio. Qui ergo no. vult esse s. roma
no impio. nec hereditatem h. p. h. nec alia que hic de iure humano

Vs militare e belli iferendi so
lenitas. federis faciendi nex.
figno dato egressio in hostem. vel
pugne omisso. Itē figno dato re
ceptio. Itē flagicij militaris disci
plina si locus deserat. Itē stipendio
rū modus. dignitatu gradus. p. mio
rum honor. veluti cū corona vel tor
ques donant. Itē p. de decisio. et p.
sonarū qualitatis et laboribz iusta
diuisio ac principis portio.

Vs publici. **Q**uid sit ius publici
cū e i. sacris et sacerdotibz et ma
gistratibus. **Q**uid sit ius quiritium.

Vs qritū est p. p. romanor.
qd nulli tenet nisi qrites. id e
romani. In quo agitur de legiti
mis hereditatibus. de curatōibz.
de tractibus. de tutelis. de vfucapi
omibz. que iura apud nullum alium
populū repiuntur. sed p. p. sunt ro
manor et in eos solos constituta.

Quid sit **D** i
autem ius quiritium ex le
gibus et plebiscitis et se
natuconsultis constitutionibz p.
cipum et edictis siue prudentum re
sponsis. **Q**uid sit lex

Lex e constitutio populi qua ma
iores natu simul cū plebibus
aliqd sanxerūt. **Q**uid sit plebiscitū

Plebiscita sunt. q. plebs tan
tum constituunt. Et vocatur
plebiscita eo q. ea plebs sciat. vel
quod sciscitatur et rogat vt fiant.

Quid sit **S**enatusconsultum.
Senatusconsultum est. qd tm

enumerantur. ar. bi. viij. quo iure.

Quid sit **V** fucapio. **V** fucapio est acquisitio domini p. otinuationē
possessionis tps lege diffinita. s. de vfucap. l. iij. di. ij.

Quid sit **O** nstat. in hac. ij. di. agit que sunt partes siue species romani
iuris. Agitur etiam quare leges consulares vel tribune vel
alie sic sunt appellate.

senatores p. p. s. ulendo decernūt.

Quid sit **O** nstitutio vel edictum.
Onstitutio vel edictum e qd
rex vel impator constituit vel edidit

Responsa prudentum.
Responsa prudentum sunt. que
iuris osulti rōdere dicūtur osulenti
bus. Vnde responsa pauli dicta sunt
fuerūt eni quidā prudentes et arbi
tri equitatis qui osstitutiones ciuilibz
iuris opostas ediderūt quibus diffi
dentiū lites contētionelq. sopirent.

Que sint **T**ribunitie leges vel consu
lares.

Quedam etiā leges di
cūtur ab hijs q. eas odiderunt
vt osulares. tribunitie. iulie. corne
lie. p. a. et sub octauiano cesare suf
fecti osules. papius et pompeius le
gem tulerūt. que a nominibus eoz
appellatur papia pompeia. cōtinens
p. m. p. m. a. pro suscipiendis liberis.
Sub eodem q. impatore falcidius
tribunus plebis leges fecit. ne quis
plus in extraneis testamento lega
ret. q. vt quarta pars sup. esset he
redibz. ex eius nomine lex falcidia
nojata est. **Q**uid sit **L**ex satira.

Satira vero lex est. que de plu
ribz simul rebus eloquitur.
dicta copia rerū. et quasi a saturi
tate. vñ et satira scribē. e poemata
varia condere. vt oratij iuuenialis
p. s. **Q**ue sint **R**obile leges.

Robile leges naualiū omentio
rum sunt ab insula rodos cog
nominate. in qua antiq. mercat
torum vsus fuit. **D** III

Ex e constō
p. p. oli p. p. s.
statuit leges. sed
hodie transtulit
hanc potestatem in
imperatorem vt i/
sti. de iur. naturali
. s. sed q. p. p. c. i. p. i.
vt die q. hodie po
pul. p. t. q. d. i. c. i.
tur. ibi transtulit
. i. concessit. b.

Maiores. ma
iores natu dicūt
nobilitate antiq.
tate dignitate scien
tia. vt. ij. q. viij. q.
redū. et. c. crimia/
D

Lebi tōes
scita. plebis
cita p. m. o. facta fu
erūt p. p. t. discor
diam que fuit in
nobiles et plebei
os vt. ff. de origi
iur. l. ij. s. h. i. s. d. e. m.
temporibus.

Quid sit **O** nstitutio. e/
dictū. p. p. i. c. i. p. i.
dicuntur osiones
p. p. c. i. p. i. d. i. c. i. p. i.
toz. Dicitur etiā
dictū iudicis vt
est citatō. xxiiij. q.
iiij. d. i. l. i. c. i. t. a. ff. d.
re iud. osumacia.

Responsa. so
pirent. non
eni licet iudici ab
eoz. nisi deuiare
vt in sti. d. iur. nas
turali. s. h. i. s. a. ac.

Quedam etiā
leges. p. m. a.
tōe fuerunt pre
mia q. si quis ro
me haberet tres
filios. i. italia qua/
tuor. vel in p. i. m.
cia. v. non poterat
vocari ad on. t. u.
tele. m. s. i. de excu
sa. tu. in prin. vel
aliter osstitutū est
q. si qs. haberet mi
nus q. xv. ānos

excludit ab oneribz. ff. de mu. et ho. ad rem. ff. de mino. l. ij. tñ si esset
xx. ānoz. et h. et. v. filios numer. filioz. suppleret numerū annoz.

Falcidius. olim licuit cui libet totā hereditatē suā relinquere al
teri. S. falcidius statuit q. quarta pars hereditatis debet relinqui le
gitimis heredibus. Est autem triplex falcidia. vna est debita iure na
ture que competit legitimo heredi. Alia e debita iure institutōis quā
potest de iure heres institutus petere cum tota hereditas e exhausta
et istas duas potest hodie habere filius institutus. extra de testamen
taryaldus. et ita cessat opinio dominoz. C. ad. l. fal. quam. b. Ter
cia dicitur quarta trebellianica que competit heredi instituto qui ro
gatus est alteri hereditatem restituere. vt legit extra de testa. Ray
nuncius. Jo.

Satira. de hac satira nichil habemus. Sed tangitur in. C. de lati
s. toll. l. vnica. in prin.

Robile. iniquissima est illa lex scilicet q. patientibus naufragium
inhabitantes omnia auferant. ff. e. motestinus. Sed hodie lex illa
correcta est. vt. C. de fur. autē. naufragia. et extra d. consue. c. fi. Imo
tales sunt excoimunicati ipso iure vt extra de rap. excoimunicationez.

Omnis sed quia supra tractauit de speciebus. Di. .iiij.
 secularium legum. motu uult tractare de ecclesiasticis ostitutionibus que varijs nominibus appellantur. qñqz illud appellatur canon. qñqz decretum. qñqz decretalis epistola. Canon dicitur id quod statuitur in vniuersali concilio eñ de biga. c. alericationis. cōstitutio greg. x. Decretū dicit quod statuit papa d' officio cardinaliū fuozz ad nullius ofultatōne. c. di. c. i. Decretalis eplā dicitur quam statuit papa vel sol' vel cū cardinalibus ad ofultatōz alicui' .liij. di. s. ad nos. .xix. di. si romano rum. Item ab huc alias inuenimus appellatōnes canonicas ostitutōis vt de gma. māda tū interdictū. sanctio. vt. xxv. q. ij. si quis dogmata. Dogma ē qd ofistit i doctrina fidei xpiane. xxij. di. q. epus. de cō. di. ij. liqz. Mādatur qd ofistit i doctrina d' moribz. xxij. di. hys igitur. In te rōdū i q' nulla pena abicit. xx. xij. di. interdictū. Sanctio vbi pena abicitur. xxxvi. c. di. c. ij.

Omnis hęc species seculariū legūz ptes sunt. sed qz cōstitutio alia est ciuili a lia ecclesiastica. Ciuilis vero forensē vel ciuile ius appellatur quo nomine ecclesiastica ostitutio appelletur videam'. Ecclāstica ostitutio cano nis noie cēset. **Q**uid autē canon sit. Thodorus i. vi. libro ethimologia rū declarat dicens. **Q**uid sit canon

Anon grece latine regula nū cupat. **V**nde regula dicitur. **R**egula autē dicta ē. eo q' re dte ducit. nec aliquādo alioz sum trahit. Alij vero dixerūt regulam dictā. vel q' regat. vel normam recte viuēdi pbeat. vel quod distortum prauūqz est corrigat. **N**oz ro canonū alij sunt decreta pōtificū alij statuta cōcilioz. Concilioz vero alia sunt vniuersalia. alia prouincialia. Prouincialium. alia celebrantur auctoritate romani pōtificis pūte videlicet legato sancte romane ecclie. Alia vero auctoritate patriarchaz vel primatū vel metropolitanoz eius de pūncie. **H**ec q' dem de generalibus regulis intelligēda sunt. Sunt autem quedā priuate leges tam ecclāstice q' seculares que priuilegia appellantur. De quibz in. v. libro ethimologiarum ysidorus ait. **Q**uid sit priuilegiū

Priuilegia sunt leges puato rū qñ priuate leges. Nā priuilegiū inde dictū est q' in priuato feratur. **O**fficium vero seculariū non sumitur ius et ita loquitur lex. S; si appellas regulā id qd includit secū suas exceptōnes. s; si regula nūq' fallit. et ita sumit s. Jo. **P**orro. legato. ad hoc specialitē destinato. licet enim aliquis sit generalis legatus nō tñ pōt facere generale vel prouinciale ociliū. qz ea que specialitē romano pontifici ceduntur mandata generali iurisdictione nō trāfferunt eñ de offi. le. qd translationem. et mandata generalia iurisdictione non pōt ocilium exercere is cui mandatur vt. ff. de of. eius cui man. ē iuris. l. ij. S; nūquid metropolitani in suis concilijs pōt condere canones. nō videtur vt. q. xvij. di. nec licuit. et. c. se. ar. q. xi. di. catholica. et de con. di. ij. c. i. Dicitur q' de paruis negocijs et d' hys que spectant ad onus pōt condere canones. de magis rebo non pōt vt. xvij. di. multis. xxij. q. i. quotiens.

Priuilegia. puatoz. puati dicitur appie qui nō sunt constituti in aliqua dignitate. vt. xxij. q. i. qui otra. sed hic puati dicitur omnes exempti a iure pūmni siue sit collegium siue aliqua specialis pōna. vij. q. i. petisti. hic patet ratio quare vba posita in priuilegijs potius ponuntur casualiter q' obdionaliter. cū dicitur sicut iuste possides. si illud verbum inuenis in priuilegio exponatur sicut pro qz

et hac ratōne qz cū puilegiū sit lex et lex debet esse certa vt. q. di. pp. c. erit. et verba puilegiū debent esse certa. hanc ratōz assignat inno. c. de v. sig. abbate. sup illo vbo pteriti tps moze. Jo. secus tamen in sententijs et ofirmatōibz simplicibz et Reptis. eñ de ofir. vti. vel inu. examinata. nisi papa ex certa sciētia ofirmaret vt eñ de offi. dele. qm **I**n priuato. id est in priuatis.

Omnis autē. pmitit. tribus modis dicitur aliquid permitti. vno modo q' nullo iure prohibet vt secundas nupcias cōtrahere vt. xxxi. q. i. hac ratōne. Secūdo modo q' contra cōstitutiones humanas indulgetur. vt cōtrahere in quinto gradu vt. xxxv. q. ij. quedam. Et hoc ē vna pmissio et dicitur absoluta pmissio. Tercō modo dicitur illicitū pmitti. vt maius illicitū vitetur. vt omelationes die commico vt. iij. di. tēniqz. Et permittitur adulterium ne fiat homicidium vt. xxxij. q. ij. si qd verius. et hoc dicitur cōpatiua pmissio. S; potius appellatur tolerātia q' pmissio et s; hanc pmissionem dicit canō q' ea que permittimus non approbamus. vt. xxxi. q. i. hac ratione. et s; hanc pmissionem dicit de ere. q' multa tolerantur que si in iudicio deducerentur cassaretur. vt eñ de pben. cū iā dudum. Jo.

Quid sit officium legum. **O**mnis autē lex aut pmitit aliquid vt fortis vir petat premium. aut vetat vt sacraz virginum nupcias nulli petere liceat. aut punit vt qui eodem fecerit capite plectatur. Eius enī premio aut pena vita moderatur humana. aut precipit vt diliges dñm deum tuum.

Ausa vero **O**mnis constitutionis legum est. humanam cohercere audaciam. et nocendi facultatem refrēnare. sicut in eodem libro ysidorus testatur dicens.

Quare leges sint facte. **E**adē sunt autē leges vt eaz metu humana coherceat audacia tutaqz sit inter improbos innocētia. et i ipsis improbis formidato supplicio refrēnet audacia et nocēdi facultas. **P**reterea i ipsa ostitutōne legum maxime qualitas cōstituēdaz est obseruanda vt contineant in se honestatem. iusticiam. possibilitatem. conuenientiam et cetera omnia q' in eodez libro ysidorus enumerat dicens.

Rit **Q**ual autē debeat esse lex. autem lex honesta. iusta. possibilis. teresse vt. xxij. q. viij. hys a quibz s; die q' iudex ecclesiasticus pōt dicere ius interrogati s; nō pōt illud pape vel ofulē vt. v. q. vi. delatoz. .xxij. q. vi. pessimā. hodie videt correctū eñ de excels. pla. ex litteris. **I**fecerit. vt de pe. di. i. si quis cū telo. **E**ius. i. legis. **P**remio. i. pmissione. **M**oderatur. passue. **A**ut precipit. hoc respicit superius. Di. .iiij.

Ausa. hic intulatur quarta distinctio in qua ostendit quare leges sint muenta. sedō ostendit que sine consideranda in cōstituentis legibus. vltimo ostendit quasdam leges esse abrogatas p contrariam consuetudinem. **A**de. coherceatur. nam p leges nemo cogitur bene facere sed male facere pbitetur vt. xxij. q. v. ad htem. v. si igitur. **T**uta. i. vt boni inter malos qēte viuāt vt. xxij. q. v. nō frustra. **R**it autē honesta. qz in iure nō tam ofide. et eñ in pbe. in pntatur iusticia q' honestas. xxxv. q. ij. potro. ff. de ritu nup. semp. **I**usta. aliter enim non est ius nisi sit iustum vt supra. di. i. ius generale. **P**ossibilis. quia si ex impossibilitate legem quis transgrediretur. frustra imputaretur ei ad penam. vt. xv. q. i. non

D^o m

D^o m

xxiiij. di. q. iij. nabuchodonosor. v. vasis ire. ff. qñ. ap. sit. l. i. §. dies. aut. **S**ed in natura. i. naturalē rōz. s. di. i. osuetudo. ff. de bo. dāp. **C**ōsuetudinē p̄rie. q. si ē oīa osuetudinē in. l. de portōibz. habitantiū p̄ oraria osuetudinē abrogatur. h. e. §. leges. et. c. status. mus. Item quia consuetudo interpretatur legem. vt ex de. v. sig. abba/ te. ff. de legibus. cum de consuetudine. et. l. si de interpretatione.

Loco. quia i aliquibus locis aliē qua statuuntur q̄ alibi nō recipiēt. vt. xxi. di. ante. r. c. aliter. Itē i iur osuitudo ositēdā. dā ē vicinitas lo. coz. vel remotō. ut. lxxij. di. cū lōge. **T**empi. oīa enī dīe conuenire temporibz suis. vt. xxiiij. q. iij. si ecclia. **N**ecess. Jo. saria. q. non nisi i stāte nēitate ius statui debz. vt. x. di. regule. ff. de ositu. m. rebo. **S**tilis. q. in utilis esset abiciē dā. lxxv. di. coz. ep̄. xij. di. omnia. **M**anifesta. iij. q. iij. v. Itē in te. **I**n cas. stibz ptōne. ne quis ca/ ptōse possit eā in terptari. vel etiāz ne alicui laqueus paretur per eam. xxv. q. i. de vis. dūis. Jo.

Priuato. tūc enī esset p̄uilegiū. **I**stis. iudi cent. cum ḡ papa vult otore canones. ep̄i possit otadice. et di cere canō iste non cōuenit osuetudi/ ni religionis nfe. vt. s. c. px. s. nū qd̄ potius stabit sentētie ap̄lic. vel oim ep̄oz. v. dē q̄ ep̄oz. quia oz bis maior ē vrbe. vt. xxiiij. di. legis. n. ar. q. sentētia pape p̄ualet. vt. x. xv. q. ix. xxiij. nā etiā error p̄nci/ pis ius facit vt. ff. de suppl. leg. l. iij. in fi. Dīcas q̄ sen tētie pape stabit otia omēs. ix. q. iij. nemo. et. c. qñ ta. nisi otia hēō dī ceret. xxv. q. i. sūt quidā. **N**on licebit. ar. qd̄ semel approbatū ē. ammō nō p̄t reprobari. vt. viij. q. ij. dilectissimi. et. c. licet. et. xxij. q. v. horendus. Jo. nisi ex noua causa. ex de offi. dele. c. insinuante.

Abrigate. abrogare ē in totū tollē legē. derogare ē p̄ pte legi detradē. vt. ff. de v. sig. derogat. s. q̄liē p̄t populū abrogare canōicē cū nō possit obē canōicē. maxie ex quo tota pt̄as translata ē in p̄nci/ pem. ff. de osi. p̄n. l. i. s. dīc q̄ nō p̄t abrogare n̄ p̄ expressum osensū pape. vt. ex de p̄ben. cū iā dudū licet quidā dixerint q̄ sufficeret sola sciētia pape. Jo. s. creto q̄ cōsuetudo rāōnabilis et p̄scripta tollit le gem. vt. ex de cōsue. c. vl. a sine p̄ncipis sciētia. Difficile enī esset **S**tatuimus. vt. septē istis eū omēs osuetudies q̄ huāc scire. b.

scdm naturā. scdm osuetudinem pa trie. loco tēporiqz oueniens. nēcia. vt. l. manifesta quoz ne aliquid per obscuritatem in captione conti neat. nullo priuato omōdo. sed pro omuni ciuium vtilitate conscripta. **I**deo autem in ipa constitutōne ista osiderāda sunt. quia cum leges institute sunt non erit liberum iudi care de ip̄is. sed oportebat iudica re scdm ipsas. **V**nde augustinus ait in libro de v̄ra religione.

De legibz. tūc ē iudicandū cū insti tuuntur non cum institute fuerint.

In istis tp̄alibz legibz quāq̄ de h̄is homines iudicent cum eas instituunt. tamen cum institute fuerint ac firmate. non licebit iudi cū de ip̄is iudicare sed scdm ipsas.

Leges instituuntur cum pmul ganantur. firmantur cū moribz vtētū approbātur. Sicut enī moribz vtētū in cōtrariū nōnullē leges lo. die abrogate sunt. ita moribz vtētū leges ip̄e osfirmantur. **V**nde il lud thelephoz ip̄e qui decreuit. vt clerici generalit̄ a quinquagesima a carnibus et delicijs ieiunent. quia moribz vtētū approbatum nō est. aliter agētes. transgressōis reos nō arguit. **T**helephorus romane vr̄bis archiep̄iscopus omnibz ep̄is

Septē ebdomadibz a carne et deli cijs ante pascha clerici abstineant.

Statuimus vt septem ebdo madas ante sanctum pascha omnes clerici in sortem domini voca ti a carne ieiunēt. q̄a sicut discretas debet esse vita clericoz a laicoz cō uersatōne. ita et in ieiunio debet fie ri discretio. **H**as ergo septem ebdo madas omnes clerici a carne et de

buobz. c. obstat. ff. de conse. di. iij. a sacerdotibus. vbi q̄bragesima pre cipitur seruari. q̄ ad numerū quinquagesime. s. dīc q̄ istud. c. nō tenet. q. hodie quinquage. nō seruat. cū ipa celebret post pascha. Jo.

Clerico. alias viles reputantur. vt. i. q. i. vilissimus. **S**adragesima n̄. no. **E**nīqz dignitas. bichaz. **g**mitas. siue honoz. vt. i. q. i. repiunt.

licijs ieiunent. et ymnis et vigilijs atqz oratōibz mixerere die noctuz studeant. **I**tem ambrosius in li bro smonū. **S**eptimā ebdomadā thelephorus q̄bragesime addidit.

Vadragesima sex septianas habz. cui addidit thelephoz p̄ntex septimā ebdomadā. et voca tū est hoc tempus quinquagesima.

Quod similit̄ de eo capitulo est i telligēdum qd̄ beatus grez. augu stino angloz ep̄o. scripsit dicens.

A quinquagesima ieiunādi sumat p̄positum quos eccliafici gradus di

Omnīqz sac. gmitas exornat. **D**otes et diaconi et reliqz quos dignitas eccliafici gradus adornat a quinquagesima p̄posituz ieiunādi suscipiant. quo et aliquid ad pen sum sancte institutōnis adiciant. et eoz qui in laicali ordīe consistunt obseruantiam sicut loco ita religōe precellant.

De ipa vero die do minica hēsit am. quid nam dicēdū sit. cū om̄s laici et seculares illa die plus solito et ceteris diebus accu ratiuz cibos carniū appetāt et nisi noua quadā auiditate vsqz ad me dias noctes se ingurgitent. nō alit̄ se huius sancti temporis obseruatō nem suscipe putāt. **Q**uod vtiqz non rationi sed voluptati hymno cuidā cecitati mentis ascribendus est. **V**n de nec a tali consuetudie auerti pos sunt. et ideo cum venia suo ingenio relinquendi sunt. ne forte priores existant si a tali consuetudine pro hibentur. **V**t enim ait salomon. **Q**ui multum emungit elicit san guinem. **E**t post pauca. **P**ar autem est vt qui h̄is diebus a carne animalium abstinemus.

Quoz seclares po testates dicuntur dignitates. vt. xxiiij. q. v. abministra tores. **Q**uoz ostā tes hoies dicuntur habere dignitatez. scdm q̄ sui dicuntur h̄re dignitatez. vt. ff. de v̄sfru. l. sed et si qd̄. §. i. **S** hoc patet clericos nō esse p̄uatas p̄ sonas. cū ille sole dicantur priuate p̄sone que non ha bent dignitatē. vt. xxiiij. q. i. q̄ otia. ex de sep. sedes. i.

Ad p̄ glo. sūi. ad quātitatē vt sint due p̄tes. **L**oco. id est dignitate. et est hic ar. q̄ qui p̄ce/ dit aliū dignitate dz eū p̄cedē i alijs vt. i. q. i. vilissim.

Dīca. Jo. carnis priuū. **H**esitamus. non quid iuris sit sed quid statuen dū sit. ne scāo. alū oziat. vt. c. de te sta. l. oim. i. q. ij. c.

Se. q̄pio. culares. et p̄ id ē. **C**ōsuetudie. ar. q̄ cōsuetudo. excusat in delictis vt hic et. xxij. q. iij. obiciuntur. et ex de t̄pi. oz. sane. s. otia. osuetudo nō imminuit pec catū. h̄ auger. vt. xxiiij. q. i. sc̄sina. xxij. q. vij. Fla gicia. ex de symo. nō fat. ex de con s̄uetudi. cum tan/ to. imo consuetu to veniale pecm facit mortale. vt. xxv. di. §. crimi nis. s. o. osuetudo excusat a pena tē porali sed non ge nerali. lxxij. di. salomitanē.

Semia. penē nō culpe. **Q**uid ē ergo q̄ dicitur alibi nunq̄ veniā esse bandaz nisi pe/ nitenti. vt. xxiiij. q. ij. legatur. quod intelligas de venia pane. et nō de venia culpe. tolerat ergo gregorius. tale crimen propter periculū sc̄s matis vel scandali. **S**nde non est dicendum q̄ ignoscatur eis. licet nō puniat eos propter multitudinem vel scandalum. sustinenda enim sūt crimina ratione scandali vel sc̄s matis. vt. xxij. q. iij. non potest. et ra tione multitudinis. vt. l. di. vt constitueretur. hodie non toleratur. vt extra de vi. et ho. cleri. a crapula.

Piores. hic ē cōpatina p̄missio. **S**anguinē. sic qui multū cor rigit offendit. xlv. di. cū beatus. et alibi dī. noli esse nimū iustus. vt de pe. di. i. serpens. ij. q. vij. §. de h̄is. **P**ar. i. equū et iustum.

Non culpe. **Q**uid ē ergo q̄ dicitur alibi nunq̄ veniā esse bandaz nisi pe/ nitenti. vt. xxiiij. q. ij. legatur. quod intelligas de venia pane. et nō de venia culpe. tolerat ergo gregorius. tale crimen propter periculū sc̄s matis vel scandali. **S**nde non est dicendum q̄ ignoscatur eis. licet nō puniat eos propter multitudinem vel scandalum. sustinenda enim sūt crimina ratione scandali vel sc̄s matis. vt. xxij. q. iij. non potest. et ra tione multitudinis. vt. l. di. vt constitueretur. hodie non toleratur. vt extra de vi. et ho. cleri. a crapula.

Piores. hic ē cōpatina p̄missio. **S**anguinē. sic qui multū cor rigit offendit. xlv. di. cū beatus. et alibi dī. noli esse nimū iustus. vt de pe. di. i. serpens. ij. q. vij. §. de h̄is. **P**ar. i. equū et iustum.

Ab omnibus quasi diceret. ex quo caro prohibetur ergo omnia que a carne procedunt. **S**ementina. i. semē. **S**umptuosa. sed paruos pisciculos potest amittere. vt. lxxij. di. presbiter. **A**liorum ar. q. ex quo conceditur vnum et omnia familia intelligantur esse concessa. vt. lxx. di. pxi ma ad ei. et. xxz. vij. di. q. interro. gasti. et. xxij. q. ij. si q. p. testamētū.

Cōscripta. nā et qui exhortatur mandatoris opera nō fungitur. ff. de hijs qui no. in fa. ob hęc verba. di. v.

Hęc que in hac quanta distindōne incipit assignare differentias iuris natural' ad alia iura. Notā dū ergo q. ius naturale i. quatuor differt ab alijs iuris b. i. origie. dignitate. aptitudie. et sentētie rigore. In origine differt. q. cepit ab exordio rationalis creaturę. vt. in sti. d. re. diu. s. cōmodius. Sed alia iura ortū habent ab inuentione hoim. q. di. vi. s. vl. Dignitate differt. q. h. ius nullā patit immutatio. in sti. de iur. natu. s. penul. s. 2. si qd. ē otariū iur. naturali illd. mi quū ē. s. di. i. ius natural'. in fi. Itē amplitudie. quia iure naturale oia sūt omnia. sed h. nō ē alio iure Itē sentētie rigore. q. oia ius naturale nulla sit dispensatio. sed aduersus alia iura sepe fit. xx. q. i. s. vlti.

Cepit enī p. i. intelligentiam nō p. essentia. imo veri us p. dici q. cepit quo ad vsum. q. ius naturale. i. naturalis eētās ab eterno fuit. n. v. l. intelligē de iur. re diuino. illd. enī prius fuit q. esset rebadū i. scriptis.

Sz immutabile. q. ad pcepta et prohibitiones. vt. di. vi. s. vlti.

Sz cū ius naturale. obicit oē id qd. dixit q. ius naturale non mutatur. et probat p. tria. c. sequētia q. mutetur. Solutionem ponet. lxx. di. p. s. h. i. ita. et est talis obiectio magistr. Puerpera et menstruata vsq. ad certum tempus prohibebatur intrare ecclesiam. sed mox nequa prohibetur. et hęc prohibitio est de iure

ab omnibus quoq. q. semētina trahūt originem carnis ieiunemus. a lacte caseo et ouis. Et post pauca. Ceterū pisciū esus ita xpiano. relinquit. vt hoc ei infirmitatis solatiū nō luxurie pariat incēdiū. Deniq. qui a carne abstinet neq. quā sumptuosiora marinaz. beluaz. cōiuiua paret. Vmū ergo ita bibere pmittim. vt ebrietates omnino fugiam. alioquin restat vt oia q. corpi libēt similitē faciam. **H**ęc et si legib. ostiuta sunt tñ q. oī v. approbata n. sunt se nō obuātes trāgressiōis reos nō arguūt. Alioqn. hijs nō obediētes pprio p. uaretur honore. cū illi qui sacris nesciūt obedire canōnibus. penitus officio iubeantur carere suscepto. nisi forte quis dicat. h. nō decernēdo esse statuta sed exhortādo oscripta. Decretū vero necessitate facit. exhortatio aut liberā voluntatē excitat.

Hęc que de priuilegijs et ceteris infra positis scripta sunt tam secularibus q. ecclesiasticis legibus conueniunt. nūc ad differentiam naturalis iuris et ceterorum reuertamur. Naturale ius inter oia p. matū obtinet. et tpe et dignitate. cepit enim ab exordio creature rationalis. nec variatur tpe sed immutabile p. manet. Sed cū naturale ius lege et euāgelio su pradicaat esse ophensum. quedā aut otaria hijs que i. lege statuta sunt nūc inueniantur ocessa. nō videtur ius naturale immutabile p. manere.

In lege autem precipiebāt vt mulier si masculū pareret quadraginta. si vero feminam octoginta diebus a templi cessaret ingressu. Nūc aut statim post ptū eccliam ingredi non phibetur. Itē mulier q. menstrua patitur ex lege immunēda reputabatur. Nūc aut nec ecclesia intrare. nec sacre ommunionis misteria p. cipe sicut illa que parit. vel illd. qd. gignitur. nec statim post

naturali. ergo ostat q. ius naturale sit variatum. **Q**uadragesima. quia tot diebus mortuus est partus ante infusionem anime. sed fetus femineus. lxx. diebus vt dicitur a medicis. Sed videtur q. tempe quo concipit deberet abstinere. sed ratione dubitōnis sexus est quia ne-

scitur quo tempe occipit. Item quia nescitur vtrū masculū vel feminaz

Spariat. **I** mulier. q. dam libri habent cū emixa. sed illud est palea vsq. ad hunc locum.

Nullo ponte re. h. nōne i. broch arto legiē i. p. niali thoo. q. femia post ptū masculi abstinēbat trigintatribus diebus ab ingressu ecclie. sed post ptū femine. sexaginta sex. et si ante itauerit tot diebus penitebit in pane et aqua.

Item consuetudo est contraria illis capitulis. s. s. illd. thoo. q. intelligas de ea que nō ex teuoōne intrat. Sed verius credo q. p. intrare siue sit nēctas siue non. vt ex te puri. post ptum volens. Consuetudo tñ in otarium se habet. Jo.

Penas. afflictiō. n. nō debz ad di. afflictio. vt. vij. q. i. cum p. uulso. Itud tam fallit. quia corrupta per violentiā nō ocessat. xxvi. di. acutus. et. xxxij. q. v. ille autē. et mutilati membris non promouent. vt. l. v. di. per totum. sed illud p. ter defectum misterij et reuerentiā sacramētoz.

Aptizari. mora. ar. q. mora ē vitanda vbi timetur periculum vt. xxviii. di. de si raculane. et d. cō. di. iij. ne quod ab sit. ar. o. ff. d. iuz. di. l. si debitori. et

de solo. l. diu. so. illud in contradibus. istud in periculo anime.

Ad eius. abla. t. t. epus abla. t. h. tempus appellatur post partum qm mulier abundat nimis lacte. et nisi extraheretur per puerum oporteret ipam infirmari. itō autē phibet illis temporibus

partū baptizari phibetur. **V**nde eidē augustino greg. scribit dicēs. **M**ulier emixa grās actura ecclesiaz intrare hora eadem non prohibetur.

Quot dies eccliam intrare debeat testamenti veteris preceptōne didicisti q. p. masculino trigintatribus diebus. p. femina aut sexaginta sex diebus debet abstinē. qd. tñ sciēdum est quia in misterio accipitur. nam si mulier eadē hora qua genuerit actura gratias intrat eccliaz. nullo pondere peccati grauatur. Voluptas enī carnis non dolor in culpa est. In carnis aut omixtōne voluptas est. in prolis partu dolor et gemit. **V**nde et ipi p. me mulieri dicitur. in dōdribus paries. Si itaq. emixam mulierem phibemus intrare ecclesiam. ipam ei penā verimur in culpā.

Item. **M**ulierē emixā vel q. ab ea genitum est eadem hora nichil prohibet baptizari.

Baptizari autē vel emixā mulierē vel h. qd. genuerit. si periculo mortis vrgetur vel ipsa eadē hora qua gignit. vel eadem i. qua natum est. id quod gignitur nullo modo prohibetur. ne dum adhuc tempus ad prebendum redemptionis misterij queritur. interueniente paululum mora inuenire non valeat quod redimatur. **I**tem augustinus.

Anteq. puer abla. t. vel mater purificetur ad eius cōcubitum vir

Ad eius vero non accedat. **C**ocubitū vir suus accedē non debet. quousq. qui gignit abla. t. tur. p. uia tñ osuetudo in cōiugatoz morib. surrexit ut filios suos quos gignūt. nutrire mulieres otemnant eosq. ad nutriendum alijs mulieribus tradant. quod videlicet ex sola carnis incōtinētia videtur fuisse inuētū. q. dū se otinere nolūt despiciunt lactare quos gignūt. **H**ęc itaq. q. filios suos ex p. uia consuetudie alijs ad nutriendū tradūt nisi p. us

Ad eius. abla. t. t. epus abla. t. h. tempus appellatur post partum qm mulier abundat nimis lacte. et nisi extraheretur per puerum oporteret ipam infirmari. itō autē phibet illis temporibus

commiseri cu eis quia ex tali coitu nascuntur mortali et leprosi. Sed quid si mulier petat debitum a viro tempore menstrui vel tempore purgationis. dico qd non reddet ei debitum nisi tueretur eius fornicatio. xij. di. duo mala. Itē si vir petat debitum a muliere. mulier negabit et exponet ei causam. ff. de solutionibus. l. dicimus. Prohibentur. i. sub forma. prohibitionis distuadentur. sic exponunt quidā. xxvii. q. i. sic re.

Inuita. h. e. regulare vt qd quis inuitus patitur non afferat ei iudicium. vt hic. 2. l. di. p. biteros. 2. C. de mli. et sub. l. i. l. i. et. C. d. ap. ples. ar. ota. h. lv. di. c. vi. xli. di. c. vlti. C. de obi. m. fer. legatu. so. vt dicta lege. C. d. m. l. i. l. i. Itē ar. q. q. hūt ab iuitis 2 no. lētibz imputari n. debent. vt d. o. di. v. discipulos. xv. q. i. aliquos. et. q. vi. c. i. 2. xxxi. q. ij. lotharius. Jo. So. si aliqs cogit. co. actōe absoluta ali. quid facere cōtra dñm. non imputatur ei quo ad tē. secus si obdionali coactōe. vt ex q. metus causa. c. la. cris. l. di. presbiteros. In cōtra. h. b. si aliqs cogitur p. metu qui debuit cadere in ostentē virū nō imputatur ei. vt ex q. metus causa. ad audi. entiam. n. sua culpa incidit in tales metu. vt. ff. q. metus causa. si mulier. Sed in ordi. bus secus. nam si quis p. vim mutatur. pmoueri n. p. vt ex d. co. vici. expofuit. et corrupta per vim non oserabitur i. ter. ygenes. vt. xxii. q. v. ille. 2. h. fit p. reuerētiā. factoz. 2. tē. d. m. m. i. h. i. Sic mis. ebi. b. b. r. i. g. i. e. n. vi. tē. d. i. s. t. i. n. g. u. e. d. u. m.

Omni persone. ar. quod qm per. sone oceditur. p. o. sequens alijs vite. tur. concessum. sic.

o. di. iij. deniqz. in m. fi. et. h. verum ē vbi de iure omni aliquid oceditur. secus si ex pūilegio. vt. xvi. q. i. h. uic. et. vij. q. i. petisti.

Agnoſcere. ota. h. xxij. q. ij. cū humilitatis. dic q. quilibet p. d. i. cere se peccatore dū tñ nō credat. o. r. i. u. i. de. pe. di. iij. h. uic. et. di. ij. sic.

Sine culpa. ar. q. nō semper imputatur factum vbi culpa precedit. xv. q. i. sane. Di. vi.

Quia vero hic intulatur. vi. distincio. in qua q. fecerat. mentem de superfluitate nature digreditur a principali proposito agens de nocturna pollutione. Ostendit ergo auctoritate greg. quibus modis attingit et ex quibus causis. quando sit peccatū et qm non. postea rñdet obiectioni facte in premissa distincione. in illo. s. b. i. s. ita. Secundum quosdam nocturna pollutio vel illusio que procedit

tēpus purgationis tranſierit viris suis non debent admisceri. Quippe et sine partus causa cū in mēstruis consuetis detinentur viris suis misceri phibentur. ita vt morte lex sacra feriat si q. s. vir ad mulierē menstruatā accedat. Que tñ mulier dū ex cōsuetudine menstrua patit prohiberi ecclīaz intrare nō debet. Quia ei nature supfluitas in culpā reputari non valet. et per hoc q. inuita patitur iniustū ē vt ecclīe ingressu priuetur. Nouim⁹ namq. q. mulier q. fluxū patiebatur sanguinis. post tergum domini humiliter veniens vestimenti eius simbriam tetigit. atq. ab ea statim suā infirmitas recessit. Si ergo in fluxu sanguinis posita laudabiliter potuit domini vestimentū tāgere. cur q. mēstrua patitur sanguinis ei non licet ecclīam intrare. Si enī ea bene psumpt sit q. vestimentum dñi in languore posita tetigit. quod vni persone infirmanti ocedit. cur nō ocedatur cunctis mulieribz que nature sue vicio infirmant. Sancte aut. omumionis misterii in eisdē diebz p. cipe nō debet phiberi. Si autē ex veneratōne magna p. cipe nō psumit. laudanda est. sed si pcepit. nō est iudicanda. Bonaz quippe mentū est. etiā ibi culpas suas agnosce vbi culpa non ē. quia sepe sine culpa agitur quod venit ex culpa. Vnde etiā cum esurimus sine culpa omedimus quibus ex culpa primi hominis factum est vt esuriamus.

Quia vero de nature superfluitate sermo cepit haberi. queritur an post illusionem que per somnium solet accidere

ex infirmitate nō ē peccatū etiā veniale. maxime cū sit pena h. c. p. x. ibi omnino hec pollutio vel illusio nō est timenda. quia animus tē. Illa vero que procedit ex crapula est veniale peccatū. vt h. c. p. x. ibi habet exinde animus aliquem reatū. similiter illa que puenit ex cogitatione precedenti. peccatū est. h. b. i. s. t. i. n. g. u. e. quia si illa cogitatio non pcessit ab consensu. pollutio ex ipa. puenies veniale peccatū ē. si vero pcessit

corpus dñi quilibet accipe valeat. vel si sacerdos sit sacra misteria celebrare. De hijs ita scribit beatus greg. augustino anglozepto **De multiplici genere illusionis.**

Questamentū veteris legis hūc pollutum esse dicit. nisi aqua lotus fuerit. ei q. vsq. ad vesperam intrare ecclīam non conceditur. Nō tamē plus spūalis aliter intel ligens quasi p. somniū eū illud reputat qui tēptatus immūdia venis imaginibus in cogitatione imaginatur. sed lauandus est aqua vt culpaz cogitationis lacrimis abluat. et nisi prius ignis temptatio nis recesserit reum se quasi vsq. ad vesperū cognoscat. Sed ē in eadem illusione necessaria valde discretio. qua subtiliter p. s. are debeat ex qua re accidat menti dormientis. Aliq. dno enī ex crapula. aliquādo ex nature sue supfluitate vel infirmitate. aliq. ex cogitatione attingit pollutio. Et quidē cum ex nature supfluitate vel infirmitate euenerit. omnino hec illusio nō ē timenda. q. hanc animus nescies ptulisse magis dolendus est q. fecisse. Cum vero vltra modum appetitus gule in sumēdis alimentis rapitur. atq. idcirco humor receptacula grauantur. habet exinde animus aliquez reatū nō tñ vsq. ad phibitōz facti misterij percipiendi. vel missaz solēnia celebrādi. cum fortasse aut festus dies exigit aut exhibere misterium pro eo q. sacerdos alius deest. ipsa necessitas opellit. Nam si adsunt alij qui implere misterium valeant. illusio p. crapulam facta a pceptōne sacri misterij prohibere nō debet. sed ab

lit. tūc ē mortale. sedm opinionem istozum accidit q. aliqs nescies peccat mortaliter. et venialiter. et operatur etiā bonū et meret. vitā eter. nam. quia si corpus dormit anima vigilat. vnde illud cor. meū vigilet ad te deus. Iam i. furioso dicunt si culpa sua tvenit ad furorē rem. ar. xv. q. i. si quis institutes. imo nesciens peccat. xxxij. q. vii. que admoduz. ar. ota. ff. de act. et ob. ex maleficio. s. si quis absens. vbi dicit q. nescientes nō peccant. Alij dicūt q. dormiens non peccat. xv. q. i. si occupis. cōtra et. e. aliqs. dormiens enim furioso opatur. ff. de acquir. pos. l. i. s. adipsimur. et ita nec peccat. Si ergo in nocturna pollutione homo nō venit ad conscientiam. nullo modo peccat. si vero puenit peccat mortaliter sedm istos. nisi fōte imaginetur cū vxore p. p. a. quia tunc dirigit affectū in vxorē et nō peccat mortaliter. hāc vero opinio. nem fouet. h. 2. p. batur. h. c. di. non ē. ibi. luxurie tē. Sed hoc nō est verū q. nullo modo peccat nec venialiter nec mortaliter vt h. c. p. x. et. xv. q. i. aliquos. S3 ota. p. o. r. e. m. o. s. p. i. n. i. o. n. e. m. o. b. i. c. i. t. u. r. quid si cogitauit turpiter sed ā tēp. vniū ita.

tūc penitui. post polluz in somno. peccauit vel nō. et videt q. sic. Rā. deo licet o. r. i. t. u. s. s. i. m. tñ vestigia remanēt et reliq. sic in liberto vestigia fuitutis. vñ patron⁹ ei succedit. m. l. i. de. f. u. c. l. i. b. s. sed n. a. sicut et in furiosis infirmitati manet. p. p. e. r. e. l. i. q. u. a. s. p. o. n. i. s. v. o. l. u. t. a. t. i. s. ff. de h. i. s. q. u. i. f. u. i. v. e. l. a. l. i. u. s. s. i. t. l. p. a. t. r. e. f. u. r. i. o. s. o. i. m. p. u. t. e. t. u. r. g. m. i. c. h. i. s. a. l. t. e. s. i. m. i. c. i. a. l. i. t. e. r. t. u. r. p. i. e. c. o. g. i. t. a. u. i.

Questamentū in leuitico legē dñm dixisse si fuerit hō pollutus nocturno semie egrediat ex castra et non reuertat vsq. ad vesperas donec lauet. et post sol occasū reuertat ad castra h. greg. h. exponit et retorquet ad illos q. polluitur mēte. h. d. d. c. h. u. c. t. n. m. o. r. e. t. a. l. e. m. d. e. q. u. o. q. r. i. s. a. d. h. u. c. r. o. m. a. n. i. s. e. r. u. a. t. v. t. x. x. i. i. q. i. i. i. v. i. r. cū p. p. a. vxore. h. i. m. m. u. d. i. c. i. a. i. i. m. m. u. d. a. c. o. g. i. t. a. t. i. o. e. h. i. m. a. g. i. n. i. b. cū videt mulierē 2. t. e. l. e. c. t. a. t. i. e. a. A. q. i. p. n. i. a. m. c. a. d. v. e. s. p. e. r. a.

i. quousq; recesserit ignis tēptatōis. **P**ertulisse. q̄si diceret potius intelligit: tūc pati q̄ facē. **R**eatū. i. veniale peccatū. et ideo non prohibet a sumptōne eucharistie. sed prohibet a confectōne nisi sit necessitas.

Necessitas. q̄ legem non habet ut. de o. di. i. sic.

Humilit. er. go osilium est. bñ enī celebrare potest si vult. Nam p̄ leuibus criminibus non abstinebit sacerdos a celebratione missarum. Sed pro talibus abstinebit p̄ quibus possit excommunicari. ut de eo. di. ij. si nō sūt. et. c. cotidie. Tñ pro quolibet mortali peccō quilibzē suspensus quo ad se. ut ex de coha. bi. cleri. et mu. c. vlti. n̄ pegerit penitentiam. ut extra. de temporibz orbi. quelitum.

immolatiōe sacri misterij vt arbitroz abstine debz humilit. si tamen dormiētem turpi imaginatiōe non occurrerit. Nam quidā sunt qb̄ ita plerūq; illusio nascitur. vt eoz animus etiam in somno corpis positus turpibz imaginatiōibus non fedetur. Quia in re vnū ibi ostēditur ipsa mens rea non tunc vel in suo iudicio libera. cum se et si dormientis corpore nichil meminit vidisse. tam in vigilijs corpis meminit se in gluiem ventris incidisse. Sim vero ex turpi cogitatiōe vigilantis oritur illusio i mēte dormiētis. patz aimo reatus suus. vidit enī ille a qua radice iniquitatio illa pcesserit. quia qd cogitauit scies hoc ptulit nesciens. ppter talē pollutiōem a sacro misterio abstinere oportet eo die. **S**ed pensandum est ipa cogitatio vtrū in suggestiōe an i delectatiōe. vel qd magis ē in peccati osensu acciderit. Tribus etenim modis impletur oīne peccatum. videlicet suggestiōe delectatiōe osensu. Suggestiō quippe fit p̄ diabolū. delectatiō p̄ carnē. osensus p̄ spm̄. qz p̄mo culpā spens suggestit. eua delectata est velut caro. adam vero velut spiritus osensit. Et necēaria ē discretio magna inter suggestiōz et delectatiōz. et inter delectatiōz atq; consensum iudicē sui p̄fidere animū. Cū enī malignus spūs peccatū suggesterit in mēte. si nulla peccati delectatiō sequat̄ peccm̄ oimodo pperatū nō ē. Cū vero delectari caro cepit. tūc peccm̄ icipit nasci. Si autē ad cōsensu ex deliberatiōe osensit tūc peccatū cogscit p̄fici. In suggestiōe q̄ peccati semē ē. in delectatiōe fit nutrimentum. in osensu p̄fectio. Et sepe attingit vt hoc qd malignus spiritus seminat in cogitatione caro i

Si tñ. i. maxie. **N**on concussit. **P**ollutio ipa.

Mēs rea. q. diceret nec mens

est rea in somno nec est rea post somnū cum est libera in suo iudicio. Sed tunc fuit rea. quanto se in gurgitauit. Vnde manifeste hic patet qd homo in somno non peccat. **L**ibera. supple. sed prius peccauit.

Radice. i. mala cogitatione.

Non ē peccatū. occupiscento. i. absq; libidine precedentis artonis. **H**is ita. hic ponit magister solutionem obiectionis quam

fecerat in precedenti. bi. Nos ergo cum ipso plenius distinguamus. q̄ eorum que continentur in lege alia sunt moralia. alia mistica. Moraliam sunt que mores informant. et sic sunt intelligenda vt ipsa verba sonant. vt diliges

trium tuū. non occides. patrem honora. De quibz notatur. xxxij. q. vij. quid in omnibus. Mistica sunt figurata que aliud significat preter id quod littera sonat. hōz. alia sūt sacramentalia. alia ceremonialia. Sacramentalia sunt de quibz ratio reddi potest q̄re ad litteraz sic fuerint p̄cepta. vt de cir. cunctatione et de obseruatione sabbati. de quibus est de hap. maiores. de osti. translato.

delectationem trahat. nō tñ animus eidem delectatiōi osenciat. et cum caro delectari sine animo nequeat. ipse tñ animus carnis voluptatibus reluctans in delectatiōe carnali aliquo modo ligatur inuitus. vt ei ex ratione otradicat nec cōsenciat. et tñ ei delectatiōe ligatus sit. sed ligatū se vehementer ingemiscit. Vñ et ille celestis exercitus p̄cipuus miles gemebat dicēs. Video aliam legē i mēbris meis repugnantē legimentis mee. et captiuū me ducētes in lege peccati que est in membris meis. Si autē captiuus erat minime pugnabat quapropter et captiuus erat et pugnabat. Igitur legimentis eius lex que in membris ē repugnabat. Si autem pugnabat captiuus nō erat. Itaq; ē hō vt ita dixerim captiuus et liber. liber ex iusticia captiuus ex delectatiōe quam portat inuitus. **I**te isidorus sententiarum libro p̄mo.

Quā est peccm̄ nocturnis imaginibus illudi. **D**ñ ē peccm̄. qñ nolentes imaginibus nocturnis illudimur. Sed tūc est peccm̄ si antequā illudamur cogitationis affectibz puenimur. luxurie quippe imagines quas in veritate gessimus. sepe dormientibus in animo apparēt sed innoxie sunt. si non occupiscento occurrunt. Itēz. Qui nocturna illusiōe polluitur q̄uis extra memoriā turpiū cogitatiōnū sese psentiat iniquitū. tñ h̄ vt tēptaret culpe sue tribuat. suā q̄ immūdiā statim fletibz tergat. **H**is itaq; r̄ndetur. in lege et euāgelio naturale ius otinet. non tamē quecūq; in lege et euāgelio inueniuntur naturali iuri colerere probant. Sunt enī in lege quedam moralia p̄cepta. vt non occides. et. quedaz mistica. vtpote sacrificiōz p̄cepta

Ceremonialia sūt de quibz ratio nō reddi potest. q̄re ad litterā sine mā data. vt non auabis in boue et alino. xvi. q. vij. noua. Non feres vestem de lana et li. no contextam. nō feres agrum bisuerlo semine. xvi. q. vij. noua. Lex ergo quantum ad moralia non recit

pit immutatiōz sed quantum ad sacramentalia et ceremonialia mutatur quantum ad supficiem littere. sed non ob hoc dicitur esse mutatum ius naturale. quia in his non osistebat ius naturale quo ad supficiem littere sedm̄ quam hoc sūt mutata sed quo ad misticam intelligentiam. sedm̄ quam non sunt mutata. sed misticis eoz intellectus non ē mutatus. vnde lex non dicitur mutata. i. q. i. marchion.

Ius vero nunc ostendit a quo tpe cepit ius consuetudinariū et consuetudinis. et dicit qd a tpe cam cepit ius consuetudinis qui pmo edifi-
ficauit ciuitate qua ex nomine filij sui vocauit enoch. sed ius constitu-
tionis a moysi. nō ergo terminatur. i. nō finitur i septē. sicut nec i
Extinctū ius. cipe p̄t a septē. quia ad minus decē debent facere
plebem. vt .i. x. q. iij. vmo. Corā dño. i. eoz. qui sūt dñi. i. pmitz

enim sit iudicō dñi
fit. vt. xxvi. q. v.
nec mirū. Di. viij.

In hac sep-
tima di-
ostendit quāto et
a quibus ceperūt
constitutiones hu-
mane tam ecclāstī-
ce q̄ seclares. Ec-
clesiastice ceperūt
a moysi. et tēpore
moysi. seculares
a diūis et diūis
tpe cepit. vt pa-
tet i sequētibz. c.

Quas. nā a di-
uinis scripturis or-
natus oīs scie sūp
he mēiū. vt .i. xxx
vij. di. §. hic etiāz.

Iustificatiō
iudicō dñi. i. eoz.
legit̄ in exoto qd
dñs dixit p moysē
sen filij israel. si
emeris seruū he-
breum sālūet qui
ante seruus nō fu-
it. sex annis serui-
at tibi. nisi annus
iubileus interue-
niat. septimo an-
no egredietur li-
ber et gratis cum
quali vste mēra-
uit. Si p̄us habu-
erit vxorē cū filiis
et liberis cū vxorē
recreat. Si dñs te
dic̄ ei vxorēz cum
filiis mulier erit
dñi. Si si elegerit
seruus manere cū
dño amore domini
vel vxoris et filio-
rū. offeret cū to-
minis dijs. i. sāl-
cotibus et applica-
bit ad ostium ta-
bernaculi et pfo-
rabit aurem eius
subula in signum
p̄petue seruitutis
et eius seruus eis
vsq̄dū viuet. vel
vsq̄ ad annū iubi-
leū. ab hac ostōe
cepit moyses iudi-
cia sua. vt dicitur
in exoto.

Moyses. trime-
gistus. p̄p̄-
tres potētias. scilicet
est eloquentiam
scientiam et virtu-
tē. d quibz habes
. xxxvij. di. rela-
tū. xvi. q. i. sic viue. C. te p̄fel. l. magistros. sed paucas. ff. d. ordi-
b. Primus. imo primus romulus tradidit. .i. q. et q. paucas iteo
dicitur iste primus edidit. b. ges p̄pter discordiā plebeiorū cū no-
Decem viros. cū eni le- bilibz fere p. xxx. ānos in defuetudinē

de agno imolando. et alia hīs simi-
lia. Moralia mandata ad natura-
le ius spectant. atq; ideo nullam mu-
tabilitatez recepisse monstrantur.
Mistica vero quantum ad sup̄ficiē
a naturali iure pbantur aliena. q̄n-
tū ad moralē intelligentiā inueni-
tur sibi anexa. ac p hoc et si fm sup-
ficiem videatur esse mutata. tñ fm
moralē intelligentiā mutabilitatē
nescire pbatur. Naturale ergo ius
ab exordio rationalis creature inci-
piēs. vt supradictum est manet im-
mobile. Ius vero cōsuetudinis post
naturalē legem exordiu habuit. ex
quo hoies oueniētes in vnū ceperūt
simul habitare. Nō ex eo tpe factū
esse creditur. ex quo cam ciuitatem
edificasse legitur. quod cum dilu-
uio p̄pter hoim raritatem fere vide-
batur extinctum. postea a tpe nem-
roth reparatū. siue potius immuta-
tū existimatur. cū ipse simul cū alijs
alios cepit opprimere. alij sua imbe-
cillitate eorum ditioni ceperūt esse
subiecti. Vnde legitur de eo in ge-
nesi. Cepit nemroth esse robustus
venator coram domino id est homi-
num oppressor et extinctor. quos ad-
turrim edificandam allexit.

Us autem d. vii
constitutionis cepit a iu-
stificationibus quas domi-
nus tradidit moysi dicens. Si eme-
ris seruū hebreum. rē. Vnde
isidorus in quinto libro ethimolo-
giarum ait. **De obitoribz legē.**

Moyses gentis h. bree primus
omnium diuinas leges sacris
litteris explicauit. Foroneus rex
grecis primus leges iudiciāz con-
stituit. Mercurius trimegistus pri-
mus leges egipcis tradidit. Sa-
lon primus leges atheniensibz edi-
dit. Ligurgus primus lacedemoni-
bus iura ex apollinis auctoritate
ofinxit. Numma pompilius qui romu-
lo successit in regno primus leges

sed paucas. ff. d. ordi-
b. Primus. imo primus romulus tradidit. .i. q. et q. paucas iteo
dicitur iste primus edidit. b. ges p̄pter discordiā plebeiorū cū no-
Decem viros. cū eni le- bilibz fere p. xxx. ānos in defuetudinē

abissent. creati sūt decem viri. q̄ de grecis ciuitatibz leges collectas
transulerūt in latinum. et eas in tabulis eburneis scripserunt postea
iisdem viri accepta potestate corrigendi et interpretandi leges. viden-
tes multa deesse tabulis decem. postea duas tabulas addiderunt. et
appellate sunt ille leges duodecim tabularum. qui autem fuerunt illi
decem viri statim determinat p̄ficus dicens fuerunt rē.

Serunt. me-
tu. ar. q. me-
tus verboz. excu-
lat. ar. q. xxiij. q.
. viij. comemo. v.
mābatur. i. ibi die
aliquod verbum
in teū et morere
et ar. ff. de ac. q̄rē.
hēd. l. vi. i. fi. ar.
otra. extra q. me-
tus causa. sacris.

romanis edidit. Deinde cū p̄ps se-
diciosos magistratus ferre nō pos-
set decem viros legibus scribendis
creauit. qui leges ex libris salomis
i latinū h̄monē trāslatas duodecim
tabul̄ exposuerūt **Nomina eoz qui
leges. xij. tabularum exposuerunt.**

Fus. gemitius. veterius. iulij.
mamilij. Sculpitius. sextij. cura-
tius. romedius. postomius. Ilij. decē
viri legū scribēdaz electi sunt. le-
ges autem redigere in libris. Pri-
mus cōsul p̄p̄ius instituere voluit
sed non perseuerauit obrectato-
rū metu. Deinde cesar cepit id face-
re sed ante interfectus ē. paulatim
aut̄ antique leges vetustate atq; i
curia absoluerūt. quaz et si iam nul-
lus ē vsus noticia tñ necessaria vi-
detur. Noue autē leges a cōstanti-
no cesare ceperūt et reliquis succe-
denti bz. Erantq; p̄mixte et inordia-
te. Postea theodosius minor augu-
stus ad similitudinem gregoriani
et ermogeniani codicem factum
stitutionū a cōstantini t̄pibz. sub p̄-
prio cuiusq; impatoris titulo dispo-
suit. quē a suo nomine theodosianū
vocauit.

Differt etiam ius nature a
consuetudine et constitu-
tione. Nam iure nature
sunt omnia omnia omnibus. Nō
non solum inter eos seruātū credi-
de quibus legitur multitudinis cre-
dentiū erat cor vnū et aia vna rē.
verū etiam ex p̄cedenti tpe a philo-
sophis traditum inuenitur. Vnde
apud platonem. illa ciuitas iustissi-
me ordinata traditur. i qua quisq;
p̄p̄rios nescit affectū. Iure vero cō-
suetudinis vel cōstitutionis. hoc meū
est. illud vero alteri. Vñ augu-
stinus ait sup iohem. **Iure diuino
oia sunt omnia oibz iure cōstitutōis
hoc meū ē illd vero alterius ē.**
No iure defendis villas

Necessaria
si nullus est earū
vsus. vt qd mem-
branis occupant.
vt. xix. di. si roma-
noz. sed ideo no-
ticia ē necessaria
vt sciat̄ causa q̄-
re toleratur. C. de
caduc. tol. l. vna-
q; et ipse papa ar-
gumētatur ex ab-
rogato iure. ut e-
te iudi. nouit. vel
est necessaria non
vt p̄tentur. sed
vt reprobenz ma-
ledicta. vt. xxxvij
di. legimus. et. c.
qui te mensa.

Socauit. hūc
tū postea immus-
tauit iulianus
et fecit vnū codi-
cē ex tribz. C. de
no. co. opo. d. p̄n.
Di. viij.

Differt au-
tem ius
in hac. v.
lij. di. ostēdit ma-
gister qualis ius
naturale excellat
alia iura amplitu-
dine. quia scdm
hoc ius omnia sūt
omnia.

Eos. i. aplos
. xij. q. i. dilectiss.
Nescit. m̄
quisquis tñ dili-
git aliū vt se. fin-
xit eni plato quā-
dam rempubli-
cam i q̄ oia sūt o-
mnia. xij. q. i. c. ij.

So iure. de
fendis. id ē
petis. vel defēdan-
Tu co r̄tines
re dmo. ex is vidi
q̄ tñ iure huma-
no aliqua posside-
ant et non diuino.
et sic oblat .i. xx
lij. q. viij. c. i. vbi
dicitur qd iure di-
uino aliquid possi-

dicetur. sed nō est getarium. imo potius ostēdantia. quia dicitur ibi qd
iustoz sūt omnia omnia iure diuino. et bñ p̄t esse qd iure dmo aliqd
sit proprium. sed iteo dicit hic qd iure humano possidentur possessio-
nes. quia iura humana potissime tractant de possessionibus. sed ius

canonicū principaliter de decimis et pmitijs. vel die q̄ stricte ibi ius diuinū sumitur pro iure canonico. sed hic ius canonicū oprehenditur sub iure humano. et habes hic q̄ petenti restitutōne obstat exceptio heresis. hereticis enim nichil ē licitū possidere. vt. xxiiij. q. v. si vos. et q. vii. c. i. et. ij. Item est h̄ ar. q. a petente restitutōem possumus querere quo iure petat. an per interdictū vel iudicis officii. Itē q̄ causas petendi tenet̄ explicare. et fm̄ iura canonica actio sit pponenda. Ita tes ex de iud. examiata. ut ex d̄ lib. o b. dilecti. nec ob. ex de iudic̄ dilecti. So. ego credo q̄ causa r̄ mod̄ sufficiēs agēdi sit pponēdus. vt scdm̄ illū modum iudex ferat sētētiā. ex de sp. lictz help. Quis nō cogat̄ actōem pponē. quia etiā secūdu leges sola cā suffic̄. C. d̄ edic̄ di. ad. toll. l. iij. b̄

¶ Mea ē. h̄ verba meū et suū spectant ad comitū non ad bone fidei possessores. vt. ff. de rel. l. ij. §. i.

¶ Gaudetis. retinēto possessio nes. vel eas recuz peranto.

¶ Leges. q̄st̄i tudes impatorū sup rebz eccl̄asticis n̄ valuisse n̄ postea cōfirmate fuisset ab eccl̄ia. ut. xvi. di. bñ q̄tē.

¶ Possidē. hic canōes p̄cipit̄. x. xii. q. vii. c. i. r. ij.

¶ Dignitate. h̄ ostendit qualiter ius naturale sit dignius q̄ alia iura. Itā q̄cūq̄ cōstitutio vel cōsuetudo est istud ē irrita. r̄ ad h̄ ducit oia capitula sequētia.

¶ De oia. mo res. bonos.

¶ Flagicia. i. q̄ si flagicia. xxij. q. vii. flagicia.

¶ Diveritate. i. aduersitate.

¶ Cōsuetudine. ar. est hic q̄d̄ quī vnū dicit et omnia q̄ sequūt̄ ex illo. vt. xi. q. iij. est. māt. r. c. sequēti. et ex d̄ de. r. o. cū dilectis filijs. i. h̄. et. ff. q̄ met̄ cā. l. i. Itē ar. q̄ itē iuris ē in vno conne xotū q̄d̄ i reliquo. vt. i. q. iij. si quis obiecerit. et. iij. q. vi. h̄ q̄ppe. Itē ar. q̄ q̄ renūciat vni renūciat oibz q̄ sequūt̄ ex illo vel etiāz omibz coherentibz. vt. lxxi. di. si quis sacerdotū. et. i. q. i. si quis epus. et. ix. q. ij. nullus p̄mas. n̄ et scolares tenent̄ sequi cō

¶ Peregrinū. nunquid ergo pegrinū fuetudinem illorum int̄ quos

ecclesie. diuino an humano. Diuinū ius in scripturis diuinis habemus. humanū in legibus regum. Vnde quisq̄ possidet q̄d possidet. nonne iure humano. Nam iure diuino domini est terra et plenitudo eius. Pau peres et diuites dñs de vno limo fecit. et pauperes et diuites vna terra supportat. Iure igitur humano dicitur hec villa mea est hec domus mea ē hic suus meus est. Jura aut̄ hūana iura impatorū sunt. q̄re qz ip̄a iura humana p̄ impatores r̄ reges seculi deus distribuit generi humano. Itē tolle iura impatoris r̄ q̄s audet dicē hec villa mea ē. meū est iste suus. mea est hec domus. Si aut̄ vt teneantur ista ab hominibz iura regū fecerūt. vultis vt reticeamus leges vt gaudetis. Itē regantur leges vbi manifeste p̄ceperunt impatores eos qui p̄ter ecclesie catholice cōmunionē vsurpāt sibi nomen xp̄ianū. Nec volunt in pace colere pacis auctorem. nichil nomine eccl̄ie audeāt possidē. Sed dicitis quid nobis et impatori. Si iam vt dixi de iure humano agitur aposto lus voluit huius regibz. honorari reges. et dixit regē veneremini. Noli ergo dicere quid michi et regi. Quid tibi ergo r̄ possessio. Per iura regū possident possessiones. dixisti quid michi et regi. Noli dicere possessiones tuas quia ip̄a iura renūtiasti humana quibus possessiones possidentur. Dignitate vero ius naturale similiter p̄ualet cōsuetudini r̄ cōstitutōni. Quēcūq̄ enim vel moribz recepta sunt vel scriptis cōphen sa si naturali iuri fuerint adūsa. vana et irrita habēda sunt. Vnde aug. ait cōfessionum libro secundo.

Aduersus naturale ius nulli quicq̄

De oia agere licet.

¶ Mores hominum sunt flagitia. p̄ mox diuinitatē sunt vitanda vt pactū inter se gentis aut ciuitatis cō

amoratur. ar. vid: hic q̄ sic. vt. xij. di. illa. et. xli. di. c. i. ar. oia. quia viatores nō sortitūtur forū illius loci p̄ quē transeunt. vt. ff. de iudic. heres. §. ij. v. nunquid. et est ar. q̄ soli perpetuo habitantes ciuitatem obligantur lege ciuitatis. vt. ff. de pig. tobato. humane regibus obtempere. immo scdm̄ pactum loci. qz in omni pactu intelligitur maioris excepta au-

toritas. vt extra de iurifur venien. Gñale. tes id ē generalis lex sic in hoc facit ad ppositū. qz id q̄d deus p̄cepit cū sit de iure naturali p̄ fertur cōsuetudini vel cōstitutioni. Maior. ergo magis obedi mo nachus ep̄o q̄ ab bati. q̄d falsū est. vt. lviij. di. c. i. r. ij. Sed de hoc dic vt notauit. xi. q. iij. qui resistit. Jo. Mala cōsuetudo radicis est euellenda. Mala cōsuetudo nō minus q̄ perniciosa corrupte la vitanda est. Que nisi citius radicitus euellatur. in priuilegiōrū ius ab impijs assumitur. et incipiunt p̄ uariationes r̄ varie p̄sumptōes celerime n̄ op̄sse p̄ legibz venerari. et priuilegiōz more perpetuo celebrari. Itē aug. de vnico baptismo. libro secundo. Veritati et rationi cōsuetudo postponenda est. Veritate manifestata cedat cōsuetudo veritati. plane q̄s dubitet veritati manifestate cōsuetudinem cedere. Itē nemo cōsuetudine ratio ni et veritati p̄ponat. quia cōsuetudinem et ratio et veritas semper excludit. Item greg. vii. guilimū do auersano episcopo. Quilibet cōsuetudo veritati est postponenda. Cōsuetudinem fortassis op̄ponas aduertēdum est. q̄d do minū dicit. Ego sum veritas. nō dicit ego suz cōsuetudo. sed veritas. et

Mala cōsuetudo radicis est euellenda.

¶ Mimus q̄ perniciosa corrupte la vitanda est. Que nisi citius radicitus euellatur. in priuilegiōrū ius ab impijs assumitur. et incipiunt p̄ uariationes r̄ varie p̄sumptōes celerime n̄ op̄sse p̄ legibz venerari. et priuilegiōz more perpetuo celebrari. Itē aug. de vnico baptismo. libro secundo. Veritati et rationi cōsuetudo postponenda est.

Veritati et rationi cōsuetudo postponenda est.

¶ Veritate manifestata cedat cōsuetudo veritati. plane q̄s dubitet veritati manifestate cōsuetudinem cedere. Itē nemo cōsuetudine ratio ni et veritati p̄ponat. quia cōsuetudinem et ratio et veritas semper excludit. Item greg. vii. guilimū do auersano episcopo. Quilibet cōsuetudo veritati est postponenda.

Cōsuetudo postponenda est.

¶ Cōsuetudinem fortassis op̄ponas aduertēdum est. q̄d do minū dicit. Ego sum veritas. nō dicit ego suz cōsuetudo. sed veritas. et

vt. ff. de iudic. heres. §. ij. v. nunquid. et est ar. q̄ soli perpetuo habitantes ciuitatem obligantur lege ciuitatis. vt. ff. de pig. tobato. humane regibus obtempere. immo scdm̄ pactum loci. qz in omni pactu intelligitur maioris excepta au-

toritas. vt extra de iurifur venien. Gñale. tes id ē generalis lex sic in hoc facit ad ppositū. qz id q̄d deus p̄cepit cū sit de iure naturali p̄ fertur cōsuetudini vel cōstitutioni. Maior. ergo magis obedi mo nachus ep̄o q̄ ab bati. q̄d falsū est. vt. lviij. di. c. i. r. ij. Sed de hoc dic vt notauit. xi. q. iij. qui resistit. Jo. Mala cōsuetudo radicis est euellenda. Mala cōsuetudo nō minus q̄ perniciosa corrupte la vitanda est. Que nisi citius radicitus euellatur. in priuilegiōrū ius ab impijs assumitur. et incipiunt p̄ uariationes r̄ varie p̄sumptōes celerime n̄ op̄sse p̄ legibz venerari. et priuilegiōz more perpetuo celebrari. Itē aug. de vnico baptismo. libro secundo. Veritati et rationi cōsuetudo postponenda est. Veritate manifestata cedat cōsuetudo veritati. plane q̄s dubitet veritati manifestate cōsuetudinem cedere. Itē nemo cōsuetudine ratio ni et veritati p̄ponat. quia cōsuetudinem et ratio et veritas semper excludit. Item greg. vii. guilimū do auersano episcopo. Quilibet cōsuetudo veritati est postponenda. Cōsuetudinem fortassis op̄ponas aduertēdum est. q̄d do minū dicit. Ego sum veritas. nō dicit ego suz cōsuetudo. sed veritas. et

Qseruanda. si potest sine scandalo seruari. contra. di. iij. c. tunc. Si contempta. qui circumcidebat. et cilos discernebat. propter quod paulus restitit ei in faciem. vt. ij. q. vij. c. petrus et paulus. xx. q. i. sicut enim. y. ecce. ex hijs omnibus capitul' videt' q' semp ius Rultra. ofuetudine. preiudicat consuetudini. videmus ergo qm ofuetudo p'udice iuri. ecce inuenio in electione consuetudis

nem p'udicare iu/ ri. Nam p'sona que alias meligibilis est. ratione ofuetu dinis fit eligibil'. vt. ij. q. vi. nos co' fuetudine. Itz na tione ofuetudinis coguntur aliqui eligere de aliena ecclia. vt. ex d' ofu. cu dilectus. in fi. Item ratione ofue tudinis potest epi scopus eligi in p' p'ofitum. extra de ocel. p' b. et ecclie no' va. cu' n'ris. Itz ratione ofuetudis eligit minor ecclie ha' cu' cathedrals. ex de ca' p'of. et p' pri. cum ecclia. ex de ocel. p' b. et ec. no' va. cu' n'ris. Itz ratione ofue tudinis solus abbas sine consensu fratrum ofert sit p'ed'ia. vt. extra de his que fut a p' sine consensu ca' ca. p'ofitur. Item in sacro baptisimo p' ual' ofuetudo. vt. de o. di. iij. d' ena. Itz in infirmo respicitur ofuetu to. extra de signa. spua. sup. eo. Itz in ordi nentia cleri cor. lxx. xiiij. di. cu' de q'undam. Itz i alijs casib' quos notauit. s. i. di. co. ofuetudo. Scias q' q' ad. h. vt ofue tuo p'udice iu ri. requirit' q' sit p'scripta. ex de ca' p'of. cu' ecclia. et ex de ofue. c. vi. Itz q' optata fuerit i ot'adietio iur' dia. p' h. vt. ff. de leg. r. ofi. d' ofue tudine. vt. ex d' p. sig. c. abbate. Itz q' eo animo fiant vt erant se ius habere vt i polle nu' illd' m'edat' fa cere. alioquin ta. h' vsus n' di. vs. vt. ff. d' itin. actu. q' p'ua. l. i. §. iul'. recte ait. Item vt res illa sit p'scrip tibilis. vt. xxij. di. c. illud. Item q' possit dici antiqua et approbata vt. ex de postul'. bone. ij. circa medium. Itz continere debet naturalem equitatem. ex de co. et. o. c. i. ex de consue. ex parte. Itz q' sit de ofci entia principis imducta. non t'n tolerantia. vt. ex de p'ben. cu' ia dudum Itz q' no' p' erroze sit imducta. vt. ff. de leg. et senatusco. q' non ratione se. ofuetudo. Item q' maior pars ppli ofueuerat illa consuetudine vta

certe vt beati cipriani vtamur sen tentia. quelibet ofuetudo quatunus vetusta. quatunus vulgata verita ti est omnino postponenda. et vsus qui veritati est otrari' abolend' e

Item augustinus in libro de ba ptismo paruuloz. Veritate reuelata ofuetudine sibi cedere oportet.

Q'Vi o'tepta veritate p'sumit ofuetudine sequi. aut eca' fra tres inuidus est et malign'. quib' veritas reuelatur. aut circa deu' in gratus e. inspirat'oe cui' ecclia ei' instituitur. Na' domi' in euangelio ait. Ego sum inqt veritas. no' dixit ego sum ofuetudo. Itaq' maifesta ta veritate cedat ofuetudo. Reuelat'one igitur facta veritatis cedit ofuetudo veritati. q' et petrus q' cir c' cidebat cessit paulo veritate p'di c'ati. igitur cu' xpus veritas sit. ma gis veritate q' ofuetudine sequi de b'emus. q' ofuetudine ro' et veritas semp' excludit.

Itz i libro q'rtio de baptismo. Consuetudo frustra

Rultra rationi opponitur. Enquit quidam cum ratione vincitur. consuetudine nobis obi ciunt. qm ofuetudo maior sit veritate aut no' sit in spualib' sequendum qd meli' a spiritu sancto reuelatu' e. h' plane veru' e. q' ratio et veritas ofue tudini p'poneda e. S'z si ofuetudini veritas suffragatur. nichil oportet firmiter retinere. Itz i ciprianus. **Ratione ofuetudo impedire no' debet.**

Q'nsuetudo que apud quos da irrepsit impedire n' debz. quominus veritas preualeat et vin cat. Na' ofuetudo sine veritate vetu stas erroris est. Propter quod reli cto errore sequamur veritate. Sci entes q' apud esdram veritas vicit vt scriptu' e. Veritas valet et inua lescit i eternu'. et veru' obtinet i secu la seculoz. Itz. Ignosci p't sim pliciter erranti sic de seipo dicit be

quia sicut minor pars populi no' possit inducere legem. sic nec con suetudinem. Quidam tamen dicunt. q' illa consuetudo preiudicat ius ri que excedit hominu' memoria. Illud enim loco ofstituti habetur. vt .ff. de aqua coti. et est. l. is iure. s. ductus aque. ij. q. vi. §. qui p'pe. io. Hoc breuiter teneas q' sufficit secundum canones q' sit rationalis et prescripta. vt extra de consuetudine. c. vlti. b.

atus paulus. qui p'mo fui blasphemus. persecutor et iniuriosus. sed mi sericordiam merui q' ignozas feci. Post inspirationem vero et reuela tionem factam qui in eo q' errauerat p'seuerat prudens et sciens. iam no' in venia ignozatie peccat. Presum pt'oe enim atq' obstinat'oe quadam n' titur cu' ratione superetur. Itz. **Dei veritate no' homi ofuetudinem**

sequi oportet.

S' solus xpus sequi oportet. Audiendus e no' debemus at tendere quid aliquis ante nos faci endum putauerit. sed quid qui an te omes e xpi prior fecerit. neq' ho mimis ofuetudinem sequi oportet. s'z dei veritate. cu' p' p'faiam p'pham loq' tur de' et dicat sine causa colut me mandata et doctrinas hominu' doce tes vel sequentes.

Quid igitur apparet q' ofuetudo naturali iuri post

ponitur. Quod autem constitutio naturali iuri cedat mul tiplici auctoritate probat'. Ait enim augustinus ad bonifacium. **Leges principu' naturali iuri p'ua**

Apatores qm lere no' debent

Ip' falsitate otra veritate ofsti tuu' malas leges p'bant bene cre detes et coronant' p'seuerantes. Qu aut p' veritate otra falsitate ofstitu unt bonas leges terrerit seuientes et corrigunt itelligetes. De eode

vicunq' ergo legib' impera torum que pro dei veritate fe r'untur obtemperare non vult gr'ade

acquirunt suppliciu'. Quicunq' ergo legib' impatoz que contra dei vo luntate feruntur obtepare non vult acquirunt grande premium.

Nam et teporibus pphetarum non prohibuerunt nec euerterunt. que c'otra pceptum dei fuerunt insti tuta culpantur. Et qui prohibuerit et euerterunt super alioz merita

iudicat et preualeat ofstituti hominum. et sumitur per totam hac di stinctionem ius naturale. p' iure diuino qd otinetur in lege et i euage lio. Item per totam hanc distinctionem vocat' canonicam scripturam nouum et vetus testamentu'. s'ulu' et habetur item. xxij. q. iij. non

Legib' no. ar. a ofrijs. vt. xv. q. i. q' d' c'uz ligauis. et

Onsuetudo. pone casum vt. q. de o. di. ij. c.

Esdras. ij. ex de purg. vul. c. i. et. ij. quando prohibuit iudeis ne alienigenas du cerent vxores. ni si essent de tribu sua. Ipi aut duxe runt alienigenas de filijs cananeo. ru. vt. xxviii. q. i. §. i. vel tangit q' liter biblioteca a babilonijs destruc ta per esdras re parata sit. Vel ali ter questum est q' virtus esset ma ior. Resdit quibaz mulieris. alias re gis. alius viri vel vni. alius verita tis. hac a proba uie esdras. signo

Quia. ras ar. q' ignoratia iuris excusat. vt. h. et. xx. q. i. de his. et ij. q. ij. §. notadu. et. xxiii. q. i. si q's t'corit. et. xxvii. di. presbiterum.

S' solus. id e nullus ei co' trarius sit. h. viii. q. i. §. sciendum i fine.

Domini. er/ go iudi regunt' humanis ofstituti bus. et sic e con tra. h. x. di. omnia. in fi. vbi dicit' q' iudei tatu' diuinis constitutionibus reguntur. hoc ve rum e q' olim reg ebantur huma nis constitutioni bus scilicet scriba rum et phariseo rum vt hic dicit. sed hodie non vt ibi. di. ix.

Quico. quod au tem. s. in p'ima distincio ne ostendit quali ter ius naturale p' iudicat et preua let ofuetudini. in hac. ix. distincio ne ostendit. quali ter ius naturale p'

dx

quidam tamen dicunt. q' illa consuetudo preiudicat ius ri que excedit hominu' memoria. Illud enim loco ofstituti habetur. vt .ff. de aqua coti. et est. l. is iure. s. ductus aque. ij. q. vi. §. qui p'pe. io. Hoc breuiter teneas q' sufficit secundum canones q' sit rationalis et prescripta. vt extra de consuetudine. c. vlti. b.

e. c. q. ij. sane. xxv. di. qual. et fortissimū ē ar. a otarijs. vt. ff. d. offi. eius cui man. ē iuris. l. i.

Non canonice scripturis non possumus disputare. an iuste sint vel non. vt. ff. e. quis ne-
Nsciatur. b. In illis loquitur hic sedm illa tempa. cū ad huc scrip-
ta augustinus et aliorum sanctorum patrum nō erāt autentica. sed hodie iu-
bantur omnia teneri vsq; ad vltimū iota. vt. ff. xv. di. c. vlē. vel s' isō
dicit vt ostendat
q; maior sit aucto-
ritas veteris test.
q; sanctorum patrum.
vt. ff. di. xix. in ca-
nonicis.

Negare iusto iudicio. vnd
aug. multa postea
retractauit. vt. xx.
xiiij. q. vi. vides. xij.
q. i. certe. xxvi. q.
iij. quodaz loco
Go solis.

Scripto-
rū. i. scriptoribus.
Errasse. ne-
ptas est dicere q
scriptura mentia-
tur. vt. xxiiij. q. v.
quid ergo. immo
qd in eis dicit de
fendere debemus.
vsq; ad effusionē
sanguinis. vt. xx.
v. q. i. fit quidā.

Ser. qntalibz
ar. q non est cōli-
derandum quis di-
cat sed quid dicat
vt. xix. di. sedm. et
est ar. p dicitis ali-
quozum testū. q
nō est magis cre-
dendum honorabi-
liori psonē q; aliq
q; a veritas a quo/
cūq; plata semp
ē preferenda. vt
.ij. q. viij. querit.
et ff. e. neq; et. ff.
de fupel. lega. l.
labeo. eis emi ma-
gis credidit qui rel
apriora dicunt. vt
.iij. q. iij. Itēz in
eriminali. v. si tes-
tes. nec sanc. tas
psonē pdest vt ci-
tus credat. l. di.
si quis ppostera.
et ar. ad itē. i. q. i.
tencamus. vi. q. ij.
placuit. et. iij. q.
ix. c. vl. ar. oē. xi.
q. i. q. iij. q. xvij.
di. nobilissimus. et
.vij. q. iij. c. i. et
xl. di. c. i. xi. q. iij.

Solus ab hie
babiles. ar. q; ras-
tio equet cano-
ni. vt. s. di. i. s. fue-
tuto. ff. e. sana.

Scripturū. id
est veteris.
testamenti. **G**reci. iero. in secundo prologo bibliotece contra ait.
dicens q emendatioa sunt exemplaria latina q; greca. et greca q; he-
brea. sed augustinus ad primitiuam ecclesiam respicit quādo exēplaria
greca et hebreā non erant corrupta. sed pcedente tpe cū popul⁹ xpī
anus multū esset auctus. et hereses multe essēt facte inter grecos. et
ob inuidiam xpianoz iudei et greci exemplaria sua corruperūt. et sic
factū est q; exēplaria eoz magis corrupta sūt q; latinoz. ad qd tē-
pus respicit ieronimus. vel respicit latina exemplaria ab infidelibus

Sermonis. to-
tū enim nouū tes-
tamentū scriptū
ē grece pter euā-
gelium mathei. et
epistolā pauli ad
romanos. que est
scripta latine.
Sad scriptu-
ras. officio:
la. officioa dicun-
tur que otinet p-
etatem. que nulli
obstit et alicui p-
sunt. sicut officio
osum dicitur testa-
mentū qd ē cōtra
officiū pietatis. ff.
de moffi. testa. l.
.iij. xxiiij. q. iij. c.
In eis. ij.
ar. q; si instrumta
vel attestatōes. p
parte inueniuntur
falle. q; in totū re-
probantur. vt. ff.
xvi. di. c. canōes.
et. iij. q. ix. pura.
et ff. de s. di. iij. nō
liceat. ff. de edil.
edie. cū eund. ar.
oē. xxvii. di. qui
de mensa. xij. q. ij.
si quos. de cō. di.
.iij. si non sancifi-
catur. xvij. q. iij.
questi. et ex de ar

laudantur. Et rex nabuchodonosor
cū seruus esset idoloꝝ constituit sacri-
legam legē vt simulacrū adoraret.
sed eius impie constitutum qui ei obe-
dire noluerūt pie fideliterq; fecerūt.
Idem tū rex diuino correctus mira-
culo. piam et laudabilem legem p-
veritate constituit. vt quicūq; dice-
ret blaphemiam in deū sdrach. mi-
sach. et abdenago. cū domo sua p-
nitus interiret. Itē ex abis isidori.

Vstū ē pncipē legibz obtem-
perare suis. tūc eni iura sua
ab omibz custodienda extimet qñ
et ipe illis reuerentiam pbet. Prin-
cipis legibz teneri suis nec in se pos-
se damnare iura que in subiectis o-
stituiūt. iusta est enim vocis eorum
auctoritas si q; populis phibent sibi
licere nō patiantur. Itē in pro-
logo libri terciij de trinitate. Aug. q. s. b. s.

Scripturis canonicis tractatoꝝ lice
dli meis litteris deseruiunt
quasi canonicis scripturis in-
huire. sed in illis et qd nō credebas
cū inuenieris incūctanter crede. In
istis aut qd certū habebas nō certū
intellexeris noli firme tenere. Itē
ad vincetiū victorem libro secdo.

**In opusculis tractatoꝝ multa cor-
rigenda inueniuntur.**
Non possum nec debeo sicut in
ipsis maioribus ita multa esse in tā
multis opusculis meis que possunt
iusto iudicio et nulla temeritate cul-
pari. Itēz ad ieronimū eplā. ix.
**In scripturis canonicis mendacia
non admittuntur**

Bo solis eis nō admittuntur
Scriptoꝝ q; iā canonicū appel-
latur didici hūc timorē tremorē ho-
norēq; referre. vt nullū eoz scribē
do errasse audeā credere. aut si ali-
quid in eis inuenio quod videatur
otrarium veritati nichil aliud existi-
mo q; vel mendosum esse codicē. vel

interpretibus translata. in quibus si quid falsitatis videatur dicat eundem
esse ad originalia. vel dic q; magis in s' cretēdū ē iero. q; aug. quia
int' istos tres. aug. iero. et g. g. magis cretēdū fuit i disputatio-
nibus. iero. in hystorijs et translationibz. g. g. in moralibus preponit.
quia nō omnes in omnibz. sed certi p certa. rē. C. de veteri iure. enu-
. l. i. v. q; nō omnes. et ē ar. q; quantūcūq; autēticū sit aliq; instrumē-
tū. si tamē de ipso
aliquid in dubiū
reuocetur. sep ex
hibendū sit illd a
quo originē ducit
vt ff. lxxvi. di. c. ie-
iumum. in prin. et
xxv. q. ij. sancti-
mus. et optime ex
de sen. et re iudi-
cum inter. et hoc
est qd dīam alter-
tum qui dicit q; si
vna publica car-
ta originez ducit
ab alia publica. nō
est necesse exhibere
re originale. ar. in
aut. vt fratrum fi-
li. s. quia secus in
priuata. in auten-
vt spon. lar. s. et
s' insuper. et est
ar. p ipo. xij. di.
si romano. quib
sit ius. de hoc. di.
xi. ff. di. ostra mo-
rem. extra de fide
instru. c. si.

**Libris veterum
hebraea volumina nouis greca au-
toritate impediūt**
veterū auctoritate impediūt
libroz fides s' hebreis volumi-
nibus examinanda ē. ita nouoz gre-
ci s' monis norma desiderat. Itēz
in epistola prima ad ieronimū.
**Nichil auctoritatis scripturis sacris
remanebit si ad eas mendacia fue-
rint admissa.**
Sras sanctas admissa fuerint
vel officiosa mendacia. qd in eis re-
manebit auctoritatis. que tandem
de scripturis illis sententia profere-
tur cuius pondere contentiose fal-
sitas obteretur improbitas.

**Itē de unico baptismo. lib. ij.
Sacra scriptura lis omnium epoz
ponenda est.**
Vis nesciat
sanctā scripturā canonicā. tā
veteris q; noui testamti certis ter-
mis suis cōtineri. eāq; posteriori ba-
oibus epoz lris ita pponi vt de illa
omino dubitari et discceptari nō pos-
sit. vtz vērū. vel vtz rectū sit quic-
qd in ea scriptum esse ostiterit. Epi-
scopoz aut litteras q; post ofirmatū
canonē vel scripte sunt. vel scribūf.
et p sermonē forte sapiētiorē cuius
libet in ea re peritioris et per alioꝝ
epoz grauiorē auctoritatē doctio-
remq; prudentiā et p concilia licere
rephēndi si qd i eis forte a veritate
deuatiū ē. Itē i eplā ad vican.

**Ex dictis quozlibz epoz oē sma
madata calumie nō colligende sunt**
bi. cū tpe. et ex de pben. c. dilectus. et. C. de trasac. si ex falsis. Solu. si
plura capitula sibi onexa sunt. vel vnū est accessoriū alteri. vno cassa-
to. onexa et accessoria cassantur. secus si diuersa et sepata sint. huc di-
stinctio. phatur. ff. de minoribz. l. etiā. et ff. de neg. g. eū actū. et. ij. q.
vi. s' diffinitua. v. qñq; circa. fi. vel distingue vt distingueatur ex
de fide instru. ex lris. ego dico q; si aliquis falsitatis reperiat in in-
strumto. q; totum redditur suspectum. vt. ff. de fide instru. l. ij. et ff.
etiā notauit in questiōibus. b. Cuius pondere. i. auctoritate.

Sad scriptu-
ras. officio:
la. officioa dicun-
tur que otinet p-
etatem. que nulli
obstit et alicui p-
sunt. sicut officio
osum dicitur testa-
mentū qd ē cōtra
officiū pietatis. ff.
de moffi. testa. l.
.iij. xxiiij. q. iij. c.
In eis. ij.
ar. q; si instrumta
vel attestatōes. p
parte inueniuntur
falle. q; in totū re-
probantur. vt. ff.
xvi. di. c. canōes.
et. iij. q. ix. pura.
et ff. de s. di. iij. nō
liceat. ff. de edil.
edie. cū eund. ar.
oē. xxvii. di. qui
de mensa. xij. q. ij.
si quos. de cō. di.
.iij. si non sancifi-
catur. xvij. q. iij.
questi. et ex de ar

Handwritten marginal notes on the right edge of the page, including references to various legal and theological texts.

Quis nesciat. terminis. i. libris. Et disceptari. ita ut in dubi
um reuocent que ibi statuta sunt. h. disputari licet de eis ad ma
iorem intelligentiam. vt. xvi. di. satis.

Oli. calumnias. vba enim iuris non sunt calumnianda. h. xxxvij.
di. relatum. et. ff. ad exhibendum. l. penul. Et Donati. donat

pmo fuit catholi
cus. h. postea i bo
resim lapsus. cui
heresi adhaerunt
ciprianus et agrip
pinus.

Et q. disputa
tiones. i. ex. vltimo
nes. non enim eo
ipso leditur fama
alicuius q. repro
batur testimoniu
um suum. vt. ex. d.
excep. demias.

Scriptis. ar.
q. quisq. iur. i. al
teru statuit. sic
h. q. vi. q. se. scit.
xxx. q. v. de for
ma. ff. q. cuiusq.
iur. l. i. ex. de. offi
cium omnes.

Sana q. ipe. i.
ius naturalis
scriptum. vel. non
scriptum.

h. Concordant.
quatuorq.

Sed illa ex
pla. h. ideo dicit
quia non semper
imitanda sunt ex
empla. vt. C. de sen
et interlo. si. iud.
nemo. Sed exem
plu pape e sequen
dum. vt. xvi. q. iij.
licet. ex. de sen. et
re iudi. in causis.

Excellencia
no est tale exem
plum luerecie. xx
xij. q. v. pposito.
d. h. uereciam.

Pietate. ar.
p. misericordia a iudi
ce petenda. vel im
petanda. xv. di. h.
cer. pleriq. xxvi.
q. vi. alligat. l. bi
p. daret. i. q. vij.
dispensaciones. et
c. exigunt. xxx.
vi. di. non satis. x.
xxv. q. ix. venias.
de pe. di. i. quia di
uinitatis. ar. o. tra
di. l. absit. xxij. q.
iij. est iusta. ad
finem. xxxv. q. ix.
veniam. conera.
xlv. di. sed illud.
ex. d. sortiu. ex. te
noro. die pietatez
esse sequendam ni
si atrocitas facti
alud imbuat. ex
de homi. sicut di
gnu. l. bi. p. daret.
et. vt. p. h. tueref

Constitutiones. In hac decima Di. x.
distinctione ostendit magister q. secularis constitutio cedit ec
clesiastica. quia sacre leges non debignantur sequi sacros ca
nones. vt. ij. q. iij. h. hinc colligitur.

Ege. diuisis. impator. diuidit prouincias. vt. ff. de offi. assessor. si

Dli frat. o. tra diuina ta mul
ta ta p. clara ta indubitata te
stimonia colligē velle calumnias ex
epoz scriptis. siue nroz sicuti bila
rij. siue anteq. pars donati separe
tur cipriam et agrippini. pmo quia
hoc genus litteraz ab auctoritate
canonice scripture distinguendum
est. no. eni sic leguntur. tanq. ex eis
testimoniu pferatur vt. o. tra sentire
non liceat. sicubi forte aliter sapa
erint q. veritas postulat. In eo q. p.
pe numero sumus vt non dedigne
mur etiā nob. dictu ab apl'o accipe
re. et si quid aliter sapitis. hoc q. de
us vobis reuelabit. Et Item in epi
stola ad fortunatu. **Non debetur
par auctoritas canonicis scripturis
et expositionibus earum.**

Eq. quozlibet disputatōnes
quas catholicorū et laudatorū ho
minū. velut scripturas canonicas ha
bere debemus. vt nobis non liceat
salua honorificetia q. illis debet ho
minibus aliquid in eoz scriptis im
probare atq. respuere. si forte inue
nerimus q. aliter senserint q. veri
tas habeat. diuino adiutorio. vl' ab
alijs intellecta vel a nobis. Talis
ego sum in scriptis aliorum quales
volo esse intellectores meorum.

Ide ad casulanū. **Exeplis ratio
Sana quippe sana pferetur.**
Ratio etiā exeplis anponenda
est cui quidē et exempla o. cordat. h.
illa q. tū digniora sunt imitatione
quārum excellentiora sunt pietate.
Cū igitur in naturali iure nichil
aliud p. cipiat q. qd. deus vult fie
ri. nichilq. vetetur q. qd. de. p. h. bet
fieri. demiq. eū i canonica scriptura
nichil aliud q. i diuinis legib. inue
niatur. diuine vero leges natura o.
sistant. patet q. quecuq. diuine vo
luntati seu canonicē scripture cōtra
ria pbantur. eadē t. naturali iuri in
ueniant aduersa. Vñ quecuq. dīme
voluntati seu canonicē scripture. seu

eadem. et papa epatus diuidit et vnire. et epus ecclesias. vt extra de
excep. p. sicut vnire. Quid aut iuris sit cū vniantur vel diuiduntur.
notauit. xvi. q. i. et epis. licet ergo impator diuidat vnam prouinciam
in duas. non ideo erit due metropoles. vt h. et bis. ci. peruenit. et est
ar. q. si princeps legitimat aliquem in tempalibus. non ideo legitima
tus ē in spūalib. et q. fit. h. le. per
venerabile. n. vbi
princeps restituit
aliquem qui fuit
infamis ratōne pa
terni criminis. vt.
vi. q. i. s. verum.
h. si quis.

Diuinis legib. postponenda cen sen
tur eisdem naturale ius pferri oport
tet. **C**ōstitutōes ergo vel ecclia
stice vel seculares. si naturali iuri cō
trarie probantur. penitus sunt ex
cludende. **D** **X**

Constitutōnes vero princi
pum ecclesiasticis constitu
tionibus non preminent
sed obsequuntur. Vñ nicolaus p. pa
scribit ep. in o. cilio apud conuitti
nū o. gregatis. **Lex impatorū ecclie
stastica iura dissoluere non potest.**

Lex impatorū non in omnib.
ecclesiasticis cōtrouersijs v
tendū est. presertim cū inueniatur
euāgelice ac canonicē sanctioni a
liquoties obuiare. Et Item lex im
peratorū nō est supra dei legem. sed
subtus. Impiali iudicio nō possunt
iura eccliaistica dissolui. ad qd. osten
dendū duoz hominū innocētij scilicet
et greg. satis sufficiūt testimoniā
Sanctus quidē innocētius in decre
tali epistola sua ad alexandrum an
thiocenū ep. ait. q. si sciscitaris in
quiens vtrum diuisis impiali iudi
cio prouincijs vt due metropoles fi
ant. si duo metropolitani debeāt no
mimari. non visum est nobis ad mo
bilitatē necessitatū mundanaz dei
ecclesiā omutari. honoresq. aut diui
siones perpeti quas pro suis causis
faciendis duxerit impator. **B**e
tus gregorius scribens ad teoti
stam patriciam inter cetera ait. Si
inquit religionis causa diugia debe
re dissolui dicatur. sciendum est qz
et si hoc lex humana cōcessit. lex ta
men dīma prohibuit. Ecce quēadmo
dū impiali iudicio nō possunt ecclie
stastica iura dissolui. Ecce qualiter
qd. lex humana concessit lex diuina
prohibuit. Non q. impatorū leges
quib. ecclia sepe vtit o. tra hereticos
sepe o. tra tirānos atq. o. tra prauos
quosq. defenditur. dicamus penitē
remedas. S. q. eas euāgelicis et

Humana. vt
hates. xxvij. q. ij.
sunt qui dicunt. h.
mirum est cum iu
stinianus fuerit
valde catholicus
impator. qualiter
istud statuerit of
leges dñi. cū dñs
dixit q. ob solam
cām fornicationis
p. mulier separari
a viro. xxij. q. ij.
quos d. sed die
vt quidam dicūt
q. ignoratē fecit
et ideo veniā me
ruit. vt. s. c. p. xi.
et. vij. di. ofueta/
to. vel errauit sic
iero. vt. xxv. di.
c. i. vel ideo pm
lit h. vt graua vi
tarēt. sic v. f. uras
permisit vt vita
rent rapinas. con
iugia pmisit dis
solui vt vitarent
homines vxoricia

diuina. vt. xxxij. q. ij. si quod verius.
Hereticos. vt sic vto. pro me. qd. non vto. o. tra me. h. xxxvij. di.
si quid veri. et. ij. q. vij. si hereticus. et sic est contra. xij. di. si romano
rum. in si. iij. q. ij. s. Item si quis testibus. Sed h. in fauorem et priui
legium ecclesie.

218

Non licet ar. extra illas leges que pmiittit vsuras exigere ar. ix. di. quicūqz xiiij. q. iij. quis. et. xvi. di. bene quide. xi. q. iij. qui o mmpotentem. xxv. q. i. omie qd. et. c. nulli. et. c. generali. et. xiiij. q. viij. conuencioz. ar. lxxij. di. adrianus.

Quod submittere impator: eni filius est ecclesie. non pful. vt. xvi. di. si impator. et i

clinabit caput su um epis. vt. lxxij. di. valentinianus. et excommunicari p̄t ab ep̄o. vt. xv. di. qm̄quidem. et. xvi. di. duo.

Mensura i. du impator excedit mensuram suam o tra illd. ix. q. ij. e. i

Onstitutōes. numquid g legibus semp de rogatur per cano nes. absit. nisi q ad causas spiritu ales. et hoc est qd dicitur de con. di. iij. celebritatez. ibi alia est ratio.

ar. s. e. c. i. vtrūqz enim suo modo ra tionabiliter con stitutum est. si di uer so modo. ar. s. e. certū. nec pa pa possit leges tollere si quo ad suū forū imperiuz eni et sacerdotium ex eodem p̄ncipio p̄dierūt. in autē. quomō opoz. ep̄os et ceteros clericos ad oz. p̄dici. i. p̄ncoll. ij. ar. ij. e. di. qm̄. sed s̄ nō cre/ to vt ex de p̄sc̄p. quoniam omne

Mores. nec iuramētū obligat contra bonos mo res. vt ex diuisiū quemadmodum. et. ff. del. i. si q̄s inquilmos. s. vti.

Ap̄iū. admi stratoribz. di stincta ē eni ptās sua a potestate pō tificali. vt. ij. e. quo niam. et. xvi. di. cum ab verū. alio quum si vsurpet eo rum officia lepra percutatur vt a zias. ij. q. viij. s̄ itē cū balaam. t̄i iue nitur q reges cō ferunt decanatus vt ex de cōsue. cū inter. i. pte decifa. s̄ s̄ ex p̄uilegio.

Accipe tebe/ Libtate. tis

id est verbum p̄dicationis. Perfectionem. vt. xvi. di. duo sunt.

Spūs. id ē ecclesiastica. ostitutio. Carni. i. seculari ostitutōi.

In adiutorium. hoc idē dicit. quia nō sūt allegante leges nisi in defectu canonum. vt ex de no. op. nū. intelleximus.

Ciuiem. ciuem romanū appellauit se quia pater eius societate cō traxerat eū romanis. et in signū data fuit ei penula. i. quēdam velis

aplicis atqz canonicis decretis q̄b9 postponēde sunt. nō posse inferre p̄ iudiciū asseramus. Item simach9 papa in sexta synodo. Nichil obui um euāgelicis regulis impatori a

Non licet impatori gē licet. vel cuiqz pietatē custodienti aliquid otra diuina mandata p̄su mere. nec quicqz quod euangelicis p̄phetis aut apostolicis regul ob uiet agere. Item felix papa.

In eccl̄asticis causis regia voluntas nō est sacerdotibus p̄ferenda

ertū est hoc reb9 v̄tis esse sa lutare vt cum de causis dei agit iuxta ip̄ius ostitutā regulam regiam voluntatem sacerdotib9 xp̄i studea tis subdē nō p̄ferre. et sacrosancta p̄cepta p̄ eoz p̄sules potius disce re q̄ docere. Ecclesiasticam seq̄ for mā. nō huic humanitus sequēdo iu ra p̄figere neqz eius sanctionib9 vel le domnari cui deus clemētie voluit tue pie deuotōnis colla submittere ne dū mensura celestis dispensatōis exceditur eatur in otumeliā dispo nētis. Item. Moribus et decretis pontificum constitutiones cōtraire non possunt.

Distinctiones otra canones et decreta p̄sulū romanorum vel bonos mores nulli9 sunt momē ti. Item nicolaus papa.

Quē sunt sacerdotū regibus vsur

Ap̄erū v̄m pare nō licet suis publice rei cotidianis ad ministracionib9 debet esse otentū. nō vsurpare que sacerdotib9 dñi so lū ouemāt. Item greg. nazan zenus impatorib9 constantinopoli tanis. Tribunalia regum sacerdo

Stali potestati subsunt. vscepitis ne libertatē vbi li benter accipitis. q lex xp̄i sacerdo tali vos subicit potestati. atqz istis tribunalib9 subdit. dedit eni et no

qua vtebantur ciues romani. Somā. item. s̄ est pars illius capituli. xvi. di. cū ad verum.

Dei. i. diuine et hūane nature. Sic adibo. scilicet ipoz officioz. quēdam enim fecit tanq̄ impator: cū ementes et vendentes de templo flagellando eiecit. i. q. iij. ex multis. quēdam vt sacerdos. cū seipm obtulit hostiam discipulis dicens hoc est corpus meū. de con.

di. ij. sacerdos. s̄ contrariū proba tur p auctoritatē istam. s̄ q̄ de9 no luit ea esse distin/ sta cum per seipm vtriusqz ptās a/ ctus exercuit. re/ spondēdo hoc iteo fecit vt ostēderet q vtraqz ptās ab eo p̄cessit non q vna persona illa duo officia exer ceat vel gerē te beat. s̄ enim duo dona impiū et saē totium ab eodem principio sūt. vt in aut. quomodo opoz. ep̄os. in p̄ncoll. ij.

Leges impatorz in adiutoriu ecclie

In adiutoriu assumi licet. vstrū terrenū impij leges as sumendas putatis. non reprehendi mus. nam fecit hoc paulus. cum ad uersus iniuriosos romanū ciuem se esse testat. Item ciprianus iuliano

Reges pontificib9 pro eterna vita et v̄tices regib9 p̄palib9 idiget

Vomiam idē mediator dei et hominum est. homo ihesus cri stus. sic actibus proprijs et dignita tibus distinctis officia potestatis vtriusqz discreuit. ppria volens me dicinali humilitate hominuz corda sursum efferrī nō humana superbia rursus in infernā demergi. vt etiaz xp̄iani impatores p̄ eterna vita pō tificibus indigerent. et pontifices p cursu temporaliū tatummodo rerū impialibus legibus vterentur. qua tinus spiritualis actio a carnalibus distaret incurfibus. et deo militans mime se negocijs secularib9 impli caret. ac vicissim nō ille rebus diuī nis p̄stere videret q esset secularib9 negocijs implicat9. Item leo q̄rt9 lotario augusto. Leges impa

Scapituz. custodini opoz. his vel p̄ceptis impialibus re stris v̄toz. qz etiā p̄tificū p̄decesso rū irrefragabilitē custodiēdis et obser uādis. quāto valūimus et valemus xp̄o ppicio et nūc et i eū obuatuos

potestate assumat sibi. s̄ cū aliquem legitimat et in sp̄ualib9 et tempo ralib9. vt ex qui fil. sūt le. p venerabilem. sed illud facit ad p̄titionem regis qui s̄ ipm fecesse potuit. vt ibi dicit. nec obstat q a seculari iudice appellatur ad papam. quia hoc fit p̄pter defectum iudicis secu laris. vt exp̄m̄itur ex de fo. ope. ceterum. et vacante impio supplet de defectum impij. vt ex. de fo. o. licet.

Partial text from the right edge of the page, including fragments of other entries and marginal notes.

